

ΚΡΑΥΓΗ

ΤΟΥ ΕΚΠΗΘΕΟΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΚΑΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΥΠΟ Μ. Γ. ΣΑΚΕΔΔΑΡΙΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΤΗΣΙΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Δραχ. 5

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Φραγ. 10

ΤΕΣΜΗΝΟΙ

3

6

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΝ ΠΑΤΡΑΣΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ :

Ὁδὸς Ἀγίου Ἀνδρέου
ἐναντι ὁμωνύμου Ναοῦ

Η ΕΝΑΡΞΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ

Ἀπὸ τῆς αὔριον Σάββατον ἡ κατὰ τὴν «Κραυγὴν» ἀπὸ τῆς χθές, ἀνοίγει τὰς πύλας τῆς ἡ Νέας Βουλῆς τῆς 28ης Νοεμβρίου. Τὴν ἐναρξιν θὰ προοιμιᾷ ὁ Βασιλεὺς διὰ Β. Λόγου καὶ ἡ τελετὴ θὰ διαξαχθῇ μετὰ τῆς συνήθους εἰς τοιαύτας τελετὰς ἐπισημνότητος.

Ὁ Βασιλικὸς λόγος θὰ συνεισέσῃ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ κυβερνητικὸν πρόγραμμα καὶ θὰ ἐπαγγελθῇ νέαν ζωὴν εἰς τὰς δημοσίας λειτουργίας καὶ νέον πνεῦμα εἰς τὸν πολιτικὸν ὀργανισμὸν τοῦ Κράτους.

Ὅλα αὐτὰ τὰ προμαντεύομεν καὶ ὅλοι τὰ προμαντεύουν, διότι οἱ ἐναρκτήριοι λόγοι τῶν Βουλῶν ἐν Ἑλλάδι κατήντησαν εἰς ἓνα τύπον ὁμοιόμορφον, εἰς μεταρρυθμίσεις ἐσωτερικὰς καὶ εἰς σχέσεις ὁμαλὰς ἐξωτερικῶς. Φέτος ἐξαιρετικῶς εἴμεθα περίεργοι καὶ ὑποθέτομεν, ὅτι ὁλος ὁ Κόσμος θὰ εἶνε περίεργος, νὰ ἴδωμεν, πῶς θὰ παρασταθῇ ἡ σχέσις μας πρὸς τὴν Τουρκίαν, διότι ὡς πρὸς τὰς ἄλλας Δυνάμεις βεβαίως θὰ προσκείμεθα φιλικώτατα, θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν Τουρκίαν τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει. Ἡ Ἑκκλησία καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς εὐρίσκειται ὑπὸ πίεσιν καὶ κίνδυνον καὶ πάλιν ἀμείλικτον. Οἱ πρόξενοί μας οὔτε ἀναγνωρίζονται. Ὁ Ἑλληνικὸς τύπος αἰσθάνεται μίαν ἀγανάκτησιν διακαίαν κατὰ τῆς ἀπορροφητικῆς πολιτικῆς τῶν Νεοτούρκων. Ἐν Κρήτῃ βράζει ἡ φαισίσειον.

Διὰ ποίων περιφράσεων θὰ παρασταθῇ ἡ πρὸς τὴν Τουρκίαν σχέσις μας;

Ζήτημα λέξεων βεβαίως, ἀλλὰ ζήτημα, τὸ ὁποῖον εἰς ἓνα Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων δὲν ἀρμόζει νὰ παρακάμφθῃ εἴτε σιωπηλῶς, εἴτε ἀδιαφόρως, εἴτε καὶ διὰ κατὰ Συνθήκην ψεύδους.

Τὸ πρωτεύον καὶ οὐσιαστικὸν ζήτημα τῆς νέας Βουλῆς εἶναι τὸ νομοθετικὸν καὶ πολιτικὸν πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως. Ποιοὶ θὰ εἶνε οἱ ὀργανικοὶ τοῦ νόμου, οἱ ἀνορθωτικοί, οἱ ἐξυγιαντικοί, οἱ θερμαντικοὶ τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, οἱ δημιουργοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς νέον ὁ ἴζοντα, οἱ φωσφόροι πρὸς τὸ πεπρωμένον τῆς φυλῆς. Τὰ ἄρθρα τοῦ Συντάγματος δὲν κατέστησαν τὴν Ἑλλάδα φαύλην, ἐξουθένωμα τῶν λαῶν καὶ τῆς ἱστορίας. Τὴν κατέστησεν ἡ πολιτικὴ τῆς, τὴν ὁποίαν μετὰ τέχνην καὶ διπλωματικῆς πονηρίας τῇ ἐπέβαλον νὰ ἀκολουθήσῃ. Τὰ χρέη τῆς τὰ βαρέα, ἡ φορολογία τῆς ἡ ἐκμυζητική, εἶνε συνέπεια πολιτικῆς. Ἡ διαφθορά τῆς, εἶνε συνέπεια πολιτικῆς, ἡ ὁποία καλεῖται ἀδιαφορία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδιαφορία εἶνε καὶ αὐτὴ μία μέθοδος τῆς πολιτικῆς.

Πρόκειται λοιπὸν νὰ ἴδωμεν, ἂν οἱ νέοι ὀργανικοὶ νόμοι σκοποῦν νὰ κτυπήσουν αὐτὴν τὴν πολιτικὴν, ἡ ὁποία θέλει μίαν Ἑλλάδα μικράν, ἄνευ πολιτικῆς ἐθνικῆς, μίαν Ἑλλάδα Δανίαν, Ἑλλάδα Νορβηγίαν, Σουηδίαν, Βέλγιον ἔστω, ἡ ὁποία νὰ ζῇ μέσα εἰς τὸ καυὶ τῆς, νὰ φυτεῖ τὰ λάχανά τῆς καὶ νὰ ζῇ εἰς καλὰς σχέσεις μὲ τοὺς γείτονάς τῆς τῆς σήμερον μὲ τοὺς γείτονάς τῆς τῆς αὔριον. Πρόκειται νὰ ἴδωμεν ἐκ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος, ἂν ἡ Ἑλλάς θὰ ἐξακολουθῇ νὰ συγκεντρώνῃ τὰς ἀκτῖνας τοῦ πνεύματός τῆς, τῆς ψυχῆς τῆς, τοῦ σώματός τῆς μόνον εἰς τὴν Κρήτην, ἐκεῖ, ποῦ τὴν ἐσκαρφάλωσεν ἡ τεσσαρακονταετία, διὰ νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ σημεῖον ποῦ εὐρίσκειται, ἡ ἂν θὰ ἀνυψώσῃ τὸ βλέμμα ὑψηλὰ καὶ νὰ ἴδῃ, ὅτι πλὴν τῆς Κρήτης, ὑπάρχουν ἐν τῷ Αἰγαίῳ καὶ Σάμος καὶ Σποράδες καὶ Ρόδος καὶ Χίος καὶ Μιτυλήνη, καὶ ἐπὶ

τῆς Χερσονήσου Ἡπειροῦ καὶ Μακεδονία καὶ Θράκη καὶ ἀντικρὺ ἡ μεγάλη Ἰωνία, ὡς κοιτῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς ἐπιστήμης, τῆς φιλοσοφίας, τῆς παιδείας. Πρόκειται νὰ ἴδωμεν, ἂν τὸ πολιτικὸν σύστημα τῆς νέας Βουλῆς θὰ εἶνε τὸ ἔμβρυον Molécule, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξέλθῃ ὁ μέγας ὀργανισμὸς, τὸν ὁποῖον καὶ ἡ ἐθνικὴ συνείδησις καὶ ἡ ἱστορία καλοῦν Ἑλληνισμὸν.

Καὶ δὲν εἶνε ὁσκόλον αὐτὸ τὸ ἔμβρυον, αὐτὸ τὸ Molécule, τὸ ὁποῖον θὰ ἐναποθέσῃ ἡ νέα Βουλὴ εἰς τὴν νομοθετικὴν κοιτίδα, νὰ ἀνδρωθῇ καὶ νὰ γείνη Γίγας, Τитὰν Ἑλληνισμός. Τί ἦσαν αἱ Ἀθῆναι μετὰ τὸν θρίαμβον τῆς Σπάρτης καὶ τοῦ Λυσάνδρου;

Μία πόλις, ἐν κρατίδιον παρηκμασμένον, ἐντὸς τῶν τειχῶν του, χειρότερον τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Ἐνας Κόνων μὲ νοῦν, μὲ θέλησιν, μὲ καίτερικότητα τὴν ἀνέστησε, τῇ ἐδημιούργησε στόλον, περιέφερε νικηφόρον τὴν σημαίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ προσήρτισεν 70 πόλεις εἰς τὸ Κράτος τῶν Ἀθηνῶν. Αὐτὰ δὲν εἶναι θαύματα οὔτε τοῦ Ἀγίου Ὀνουφρίου, οὔτε τοῦ Ἀγίου Φανουρίου. Εἶναι γεγονότα ἀνθρώπινα, γεγονότα ἱστορικά. Εἶναι εὐκολον νὰ λέγωμεν καθημερινῶς ἀνόρθωσιν καὶ πολὺ εὐκολώτερον νὰ ἀκούωμεν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀνορθωτικοῦ ἀγῶνος. Δύσκολον ὅμως εἶναι νὰ ἐννοήσωμεν, τί εἶναι αὐτὴ ἡ ἀνόρθωσις καὶ πῶς πραγματοποιεῖται αὐτὴ ἡ ἀνόρθωσις. Πρῶτα πρῶτα πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τί εἶναι αὐτὴ ἡ μικρὰ Ἑλλάς. Ἐπειτα ποῖα εἶναι τὰ δικαιώματά τῆς, ποῖος ὁ προορισμὸς τῆς, ποῖαι αἱ ὑποχρεώσεις τῆς, αἱ ἱστορικαί, αἱ ἐθνικαί, αἱ ἠθικαί, αἱ ψυχολογικαί. Ἄνευ αὐτῆς τῆς ἐννοίας εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιχειρήσῃ τι μέγα, νὰ προχωρήσῃ ἐν βῆμα.

Ἡννόησεν ὁ Βασιλεὺς οὕτω τὴν Ἑλ-

λάδα; Τὴν ἐννοούν οὕτω οἱ κ.κ. Πληρεξούσιοι; Ἠλθάν ποτε οἱ ἀρμόδιοι τῆς χθές, τῆς προχθές, τῆς σήμερον εἰς συνέννοήσιν μετὰ τοῦ Βασιλέως περὶ τοῦ τι εἶναι ἡ μικρὰ αὐτὴ ἡ Ἑλλάς, τί ζητεῖ, τί θέλει, ὅχι διότι τὸ θέλει, ἀλλὰ διότι τὸ θέλει ὁ πνευματικὸς τῆς νόμοι, ἡ ψυχικὴ τῆς ἀνάγκη, ὁ ἱστορικὸς τῆς λόγος; Ἠκούσαν ποτε τὸν Βασιλέα νὰ ὁμιλῇ περὶ Ἑλλάδος Ἑθνικῆς περὶ Ἑλλάδος Χριστιανικῆς, περὶ Κόδρου τῶν Ἑθνικῶν Ἑλλήνων, περὶ Παλαιολόγου τῶν Χριστιανικῶν; Τὸν ἤκουσαν νὰ ὁμιλῇ περὶ Περικλέους τῶν Ἀθηνῶν, περὶ Βελισσαρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, περὶ Σωκράτους τῆς φιλοσοφίας, περὶ Κλήμεντος τῆς Θεολογίας, περὶ ποιήσεως Ἑθνικῆς, περὶ ὕμνων ἐκκλησιαστικῆς; Διότι ὅταν μὲν λέγουν ἀνόρθωσιν πρέπει νὰ ἡξεύρουν, ὅτι ἀνόρθωσις εἶναι ὅλα αὐτὰ, ὅτι ὅλα αὐτὰ ἐμπεριέχουν τὰ

μέσα εἰς τὸ πολιτικὸν Molécule, τὸ ὁποῖον πρέπει ἡ Βουλὴ νὰ καταθέσῃ μέσα εἰς τὴν σπερματοθήκην τῆς.

Αὐτὸ εἶναι ἔργον τῆς Βουλῆς, ὁ ἀνδρισμὸς τοῦ ἔθνους. Ἄλλως ἐντὶ ἐλπίου θὰ ἀκούσωμεν:—Κύριοι, μὲς ἐγγέλαιον Γαλλία, μὲς Φαύστη ἡ Ἰταλία, μὲς ἐπρόδωσαν ἡ Ἀγγλία. Ὁ Κουμουνδούρος σὰς τὸ εἶπε κατὰ τὴν 21 Νοεμβρίου 1867, ἀφοῦ ἦν ἡπάτησεν ἡ Ρωσία. Ἡ Ἑλλάς καὶ πίπτει νὰ περιμένῃ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ ὅχι ἀπὸ τὰ ταξίδια, ἀπὸ τὰς Αἰῶνες, ἀπὸ τὴν ἐπαιτείαν.

Ἀπὸ τὴν Βουλὴν ἐξαρτᾶται νὰ κάμῃ τὸ ἔθνος ἡ Κραβαρίτας πολιτικῶν, ἡ Ἑλληνισμός.

Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ὁ Βασιλεὺς νὰ ἐξηγηθῇ πῶς ἐννοεῖ τὸν ἀνορθωτικὸν ἀγῶνα. Διότι εἶναι καὶ Ἑλλάς καὶ Ἑλλά. Ποῖαν ἐννοεῖ;

τὰς Βουλὰς τῶν 1872 καὶ 1874, ἀλλὰ τὸ αἰποῦρον δὲν ὑπῆρξεν ὄργανον πολιτικῆς ἀποδοκιμασίας. Ἡ πρὸς τὸν Κουμουνδούρον εὐνοία τῆς ἦτο ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς καταγωγῆς τῆς καὶ τῶν περιστάσεων. Ἦτο γέννημα τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Κουμουνδούρου τῶν 1865 μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Συνελεύσεως. Ἐπομένως πολλοὶ βουλευταὶ ἔτρεφον συμπάθειαν πρὸς αὐτὸν. Ἐπειτα ἡ μεγάλη του πλειοψηφία κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1867 ὠφείλετο εἰς τὸ πολεμικὸν του προγράμματος, τὸ ὁποῖον ἐχειροκρότησεν ὁ Ἑλληνικὸς Λαός.

Ἡ Βουλὴ ἄρα συρρομένη διὰ ταμπούρου εἰς τὰς ὁδοὺς καταφρονεῖτο διὰ τὸ πολεμικὸν τῆς φρόνημα.

Μία τοιαύτη ἀντίληψις θὰ ἦτο καταφρόνησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τοῦ ὁποῖου τὰ αἰσθήματα διηρημένον ἡ καταδικασθεῖσα Βουλὴ. Καὶ πολιτικὸς βαθὺς, ὡς ὁ Βούλγαρος, δὲν θὰ διέπραττεν τοιοῦτον σφάλμα πολιτικόν.

Ἀνεξήτησαν ἀλλαχοῦ τὴν ἐξηγήσιν τοῦ ταμπούρου.

Ἐπὶ τῆς Βουλῆς αὐτῆς ἐπῆλθον δύο γεγονότα σοβαρά. Ἡ διάλυσις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, τὸ ὁποῖον ἐρηφισθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Βασιλέως. Καὶ ἡ ἀποπομπὴ τοῦ Κόμητος Σπύρεκ συμβούλου τοῦ Βασιλέως.

Τὰ δύο ταῦτα γεγονότα ἐθεώρουν, ὅτι ἐξηρέθισαν τοὺς Ἀδελικοὺς κατὰ τῆς Βουλῆς, τὴν ὁποῖαν ἐπέζητουν εὐκαιρίαν νὰ τὴν καταφρονήσουν διὰ τρόπον ἐπιδεικτικόν.

Ἄλλοι ἀπέδιδον τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ταμπούρου καὶ τὰς πολιτικὰς ἐκδηλώσεις εἰς ἄλλον λόγον.

Εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν παντοδυναμίαν τοῦ Κουμουνδούρου.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ Ἀδελικοὶ δὲν ἔβλεπον μὲ ὅμμα ἡσυχον τὴν κοινοβουλευτικὴν δύναμιν τοῦ Κουμουνδούρου. Τὴν ἐθεώρουν ὡς ἐπισκιάζουσαν τὴν Ἡγεμονικὴν δύναμιν. Ἡ ῥῆσις τοῦ Κόμητος Σπύρεκ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως, ὅτι οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων θὰ τὸν ἐπισκιάσῃ ἐπανήρχετο εἰς ὅλον τὰ πνεύματα. Ἡ Ἀδελικὴ πολιτικὴ ἔτεινεν εἰς τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν ἀρχηγῶν, εἰς τὴν ἑξαρσιν τῆς δυνάμεως τοῦ Ἡγεμόνος.

Ἡ ἀποπομπὴ τοῦ Ὑπουργοῦ Κουμουνδούρου καθίστατο οὕτω ζήτημα ἐσωτερικόν. Δὲν ἔβλεπον τὴν ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν. Δὲν ἔβλεπον, ὅτι ἡ λεγομένη **ἐπικρατεία τῶν ἐξουσιῶν**, τοῦτέστιν, ὁ περιορισμὸς τοῦ Κοινοβουλίου καὶ ἡ ἐνδυνάμωσις τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἦτο πρόσχημα διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀποπομπὴν ἐνὸς Ὑπουργοῦ, τὸ ὁποῖον ὑπεστήριξε τὸν Κρητικὸν ἀγῶνα, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ρωσικὴ διπλωματία δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην τῆς παρατάσεως τοιοῦτου ἀγῶνος.

Ὁ Κουμουνδούρος ἠννόησε πόθεν ἤρχετο τὸ πλῆγμα. Καὶ διὰ τοῦτο ἐτοιμαζόμενος νὰ πέσῃ, ὡς ὁ Καῖσαρ πρὸ τοῦ Βρούτου, εὐπρεπῶς, ἐπληξε τοὺς πρώην φίλους καὶ ὑποστηρικτάς. «Τὸ ζήτημα τῆς Κρήτης, εἶπεν ἐν τῇ Βουλῇ, **δὲν ἦτο τυχαῖον.**»

Τὸ «δὲν ἦτο τυχαῖον» ἦτο μία διαφώτισις τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ ὁποία ἐπὶ δύο ἔτη ἐπίστευεν ὡς αὐτόματον τὴν Κρητικὴν ἐξέγερσιν, καὶ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὑπεστήριξε με θυσίαν αἵματος καὶ χρήματος καὶ με αἰσθηματισμὸν ὑπερβάλλοντα. Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Κουμουνδούρου ἦτο βαθὺς αἶμα καὶ ἀκριβής. Ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις δὲν ἦτο τυχαία. Ἦτο ἔργον ξένης διπλωματίας, ἡ ὁποία ἤθελε νὰ τὴν ἐκμεταλλευθῇ, ὡς τὴν ἐξεμεταλλεύθη.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ

ΔΙΑΤΙ ΕΠΕΣΕΝ Η ΕΛΛΑΣ; ΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ

ΚΑ'.

Ὑπουργεῖον Μωραΐτιν. — Ὑπουργεῖον Βούλγαρον. — Διάλυσις Βουλῆς. Τὸ ταμπούρον. — Πρόγραμμα τοῦ Βούλγαρου. — Μετατροπὴ τοῦ πολεμικοῦ καὶ καταστάσις τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως. — Προγραφεὶς Κουμουνδούρου Λομβάρδου κλπ. — Τὸ ἄγνημα. — Τὸ ἀραροῦτι τῆς Κρήτης. — Ὁ Βούλγαρος καὶ ἡ Μοναρχία. — Χαρακτὴρ τοῦ Βούλγαρου. — Τίνας ὁχέδιον ὑπῆρξε. — Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως. — Πῶς θὰ λήξῃ ἡ κομφοδία.

Τὸ Ὑπουργεῖον Μωραΐτιν ὡς ἐκ τῆς ὑποστάσεώς του δὲν ἦτο βιώσιμον. Ζητήματα μεγάλα, ὡς ἡ μεγάλη Κρητικὴ ἐπανάστασις δὲν ὑπηρετοῦνται ὑπὸ ὑπουργείων θνησιγενῶν. Ἡ ἡ παράτασις τῆς ἐπανάστασεως ἡ ἡ κατάπαυσις αὐτῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρμόδιος πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος, ἀπῆλθον Ὑπουργεῖον με κύρος, με δύναμιν κοινοβουλευτικὴν ἢ με αὐθεντίαν πολιτικὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἐνὸς λαοῦ.

Καὶ τοιοῦτον κύρος δὲν εἶχε τὸ Ὑπουργεῖον Μωραΐτιν. Πρῶτον δὲν εἶχε πολιτικὴν. Δὲν ἐγνώριζε ποῦ νὰ κλίνῃ. Καὶ ἂν ἀκόμη ἐλάμβανεν ὁδηγίαν πρὸς συντήρησιν τῆς ἐπανάστασεως, δὲν εἶχε τὸ πρὸς ταύτην ψυχικὸν σθένος. Ἐδιηγοῦντο πολλὰ περίεργα καὶ κομικὰ περὶ τῆς ψυχικῆς του δυνάμεως. Ὅταν προσῆγον εἰς τὸν ἀρμόδιον ὑπουργὸν νὰ ὑπογράψῃ ἐνταλμα 700 χιλιάδων δραχμῶν δι' ἀποστολὴν εἰς Κρήτην, ὁ Ὑπουργὸς ἐλιποψύχησε. Ἑπτακοσίας χιλιάδας δραχμὰς μὲς μονοκονδυλίας. Εἰς ζήτημα ἀνεῦ εὐθύνης, ἀνεῦ νομίμου διαχειρίσεως, μέσα εἰς τὸ ἄγνωστον, ὡς ἐὰν αἱ δραχμαὶ αὐταὶ ἐμμενῶντο ἀπὸ τὸν αἶρα καὶ ὅχι ἀπὸ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἔφερον φρικίας εἰς τὸν Ὑπουργόν. Τὸ ὑπέγραψε τέλος, μετὰ ψυχικὴν πάλιν, ὡς ἐὰν ὑπέγραφεν ἑκατοντάδα θανατικῶν ἐκτελέσεων.

Τοιοῦτον Ὑπουργεῖον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνην καὶ θάρρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Λαοῦ. Ἐκτός

τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ εὐθύνην ἀπέναντι τῶν σοβαρῶν ζητημάτων, τῆς Κρητικῆς ἐπανάστασεως. Ἡ διατήρησις του ἦτο ἐπικίνδυνος καὶ διὰ τὴν Βασιλείαν.

Ὁ Βούλγαρος ἐδεχθῇ ὡς ὁ μόνος πολιτικὸς, ὁ δυνάμενος νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην τῆς παύσεως τῆς ἐπανάστασεως. Εἶχε χαρακτηρὰ ἰσχυρόν, θέλησιν ἰσχυροτέραν πεισμονὴν ἀδάμαστον.

Ὁ Βούλγαρος ἐδεχθῇ τὸν σχηματισμὸν τῆς Κυβερνήσεως, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς.

Ὁ ὅρος οὗτος ἦτο ἀναγκαῖος ἐκ τῶν πραγμάτων. Ἐν τῇ Βουλῇ ἐπλειοψήφει ὁ Κουμουνδούρος. Ἐν αὐτῇ ἐξέθηκε τὸ πολεμικὸν του πρόγραμμα ὑπὲρ τῶν Ἑλληνοσλαβῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου. Ἐν αὐτῇ ἐξέθηκε τὸ ἄλλο πρόγραμμα τὸ τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν τὴν 21 Νοεμβρίου, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὁποῖου ἐφόριζε τὸ Ἑλληνικὸν ζήτημα ἀπὸ τὸ Σλαβικόν καὶ ὑπεδείκνυε τὸν κίνδυνον τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀφυπνίσεως τῶν Βουλγάρων. Μία τοιαύτη Βουλὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ πρόγραμμα τοῦ Βούλγαρου, τὸ ὁποῖον ἐσκόπει πρὸς τὴν παύσιν τῆς Κρητικῆς ἐπανάστασεως.

Ἡ διάλυσις τῆς ἦτο ἡ φυσικὴ λύσις τοῦ ζητήματος.

Ἄλλ' ἐλεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐκ μεσὶ κατάπληξιν ἐν Ἀθήναις, ἦτο ἡ ἀνάγκη τοῦ Β. Διατάγματος τῆς διαλύσεως ὑπὸ τοὺς κρότους τοῦ ταμπούρου, εἰς ὅλας τὰς συνοικίας καὶ τὰς γωνίας τῆς πόλεως.

Ἡ Βουλὴ δὲν ἦτο ἀξία τῆς καταφρονήσεως.

Τὸ γεγονὸς ἐσχολιάσθη ποικιλοτρόπως.

Τὸ ταμπούρο διερμήνευε προσωπικὸν πάθος τοῦ Βούλγαρου.

Βεβαίως ἡ Βουλὴ αὐτὴ ἐδείξεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Κουμουνδούρον πλειότερον ἢ εἰς τὸν Βούλγαρον καὶ Δεληγεώργην. Ἀλλ' ἡ ἐμπιστοσύνη αὐτὴ δὲν ἐδικαιολόγει τὴν διαπόμπευσιν τῆς ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ. Οὐδὲ ὁ Βούλγαρος ἦτο πολιτικὸς αἰσθημάτων χυδαίων. Ἄλλως καὶ μεταγενεστέρως διέλυσε

Αλλ' ὁ Κουμουνδοῦρος ἐπληττεν ἀργά. Ἐπρεπε νὰ πλῆξῃ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1866 καὶ ὄχι τὸν Νοέμβριον τοῦ 67, μετὰ τὴν τραγωδίαν, μετὰ τὴν κατὰπτωσιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅταν ἡ διπλωματία ποῦ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν ἀρχὴν, δὲν τὸν εἶχε πλέον ἀνάγκην. Ὁ Κουμουνδοῦρος ἐπληττεν ἀκόμη ὀξύτερον, ὅταν ἔλεγεν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶνε ἡ Τουρκία, ἀλλ' ὁ λαὸς, ὁ ὀπὸς ἀρχίζει νὰ λαμβάνῃ ἐθνικὴν συνείδησιν.

Ἐν τοιοῦτον κήρυγμα ἂν ἀνυψούτο εἰς σημαίαν πολιτικὴν θὰ ἀνύρυσσε λίαν ἐγκαίρως τὸ ρῆγμα μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σλαύων τῆς Βαλκανικῆς.

Καὶ τοῦτο δὲν ἐσύμφερεν εἰς τὴν διπλωματίαν τῆς Πετρούπολεως.

Ἄν ὁ Κουμουνδοῦρος ἐπληξεν, ὁ Κουμουνδοῦρος ἐπρεπε νὰ πλῆξῃ.

Ἐπρεπε αὐτὸς ὁ κοινοβουλευτικὸς παντοδύναμος καὶ ἡ πλειοψηφία του ἐκνεύετο ὑπὸ τοὺς κραυγὰς τοῦ ταμπούρου. Ἦθελον ὄχι μόνον τὴν πτώσιν του, ἀλλὰ καὶ νὰ υποδείξουν εἰς πάντα πολιτευόμενον, ὅτι δὲν θὰ τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ ἐρχονται ἀντιμέτωποι μὴς Δυνάμεις, ἡ ὁποία ἔχει ἀναγεγραμμένον εἰς τὴν σημαίαν τῆς τὸ πεποσμένον τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ κόσμου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἰδοὺ οἱ ἀληθεῖς λόγοι τῆς ἀποτομῆς τοῦ μεγάλου Ὑπουργείου τοῦ Κουμουνδοῦρου καὶ ὅχι οἱ προσωπικοὶ λόγοι τοῦ Στάμπου κατὰ Λομβάρδου καὶ Γρίβι, ἡ ἡ δεικνύει τῶν ἐξουσιῶν. δόγμα τὸ ὁποῖον ἐσαλοποιοῦντο εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐπιούσης καὶ ἐξηκολούθησε σαλοποιοῦμενον μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 15ης Αὐγούστου.

Ὁ Βούλγαρος ἀναλαμβάνων τὴν Κυβέρνησιν καὶ διαλύων τὴν Βουλὴν ἀνέστησαν δύο ἐπιβολαί.

Τὴν κατάλυσιν τοῦ Συντάγματος ἡ τὴν ἐπὶ τὸ μοναρχικώτερον διαρρυθμίσιν του, ὡς ἐπίστευσεν ἡ κοινὴ γνώμη, καὶ τὴν παῦσιν τῆς Κοιτικῆς ἐπαναστάσεως.

Αἱ Συνταγματικαὶ ἐλευθερίαι τῆς Ἑλλάδος ἔφερον ἀντιμέτωπους τὴν Ρωσσίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν.

Ἡ πρώτη ἠθέλε τὸν αὐταρχισμὸν ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ δευτέρα ἠθέλεν Ἑλλάδα συνταγματικήν.

Εἶδομεν, ὅτι εὐθὺς ἀπὸ τῆς καθόδου τοῦ Γεωργίου ὁ Γκόρτσκιωφ τῆς Πετρούπολεως προσεκάλεε τὰς Δυνάμεις νὰ ἐπιβάλουν εἰς τὴν Ἑλλάδα πολιτεῖα μοναρχικὴν.

Ἡ Ἀγγλία ἀντετάχθη κατὰ τοῦ Μοναρχισμοῦ καὶ ὑπεστήριξε τὸν συνταγματισμὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ρωσσία ἐπολιτεύοντο συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν λαῶν τῶν καὶ τῶν παραδόσεών των.

Οὕτως ἐπολιτεύοντο ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Ἀθῆναι ὡς πρὸς τὰς Ἑλληνίδας πολεῖς.

Ὅταν ὑπερίσχυεν ἡ διπλωματία τῆς Σπάρτης ὑπεστήριξε τὴν ὀλιγαρχικὴν μερίδα.

Ὅταν ὑπερίσχυεν ἡ διπλωματία τῶν Ἀθηνῶν ἐπέβαλε τὸ δημοκρατικὸν πολιτεῖα.

Ἡ Ρωσσία ἠττήθη εἰς τὸ μοναρχικὸν τῆς προγράμμα καὶ οἱ Ἕλληνες ἐρρίφθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον τῶν ἐλευθεριῶν ἐκ φυσικῆς ἀπεχθείας πρὸς τὸν Μοναρχισμὸν.

Ἀλλ' ἡ Ρωσικὴ διπλωματία δὲν ἀπεθαυρόνθη. Ὅτι δὲν ἐπέτυχε διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῶν Δυνάμεων, ἠλπίζε νὰ τὸ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν περιστάσεων. Ἡ ἀποτυχία τῶν ἐλπίδων τῆς Κοιτικῆς ἐπαναστάσεως ἐθεωρήθη ὡς εὐνοϊκὴ στιγμή, ὅπως ἐπιβλήθῃ τὸ μοναρχικὸν πολιτεῖα. Ἡ Ρωσσία ἐφοβήτο τὸν κοινοβουλευτισμὸν καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τοῦ τύπου. Ἐνόμιζεν,

ὅτι τὸ Βούλγαρον ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα θὰ εἶχε ἐχθρὸν ἀντίπαλον τὸν κοινοβουλευτισμὸν καὶ τὸν τύπον. Πιστῶς δὲν ἐπίστευεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ ἐδείκνυν τὴν ἀπίστευτον ἀδιαφορίαν, ἣν ἀπέδειξεν μέχρι τοῦ 1873 ὡς πρὸς τὸ σοβρὸν τοῦτο διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν ζήτημα. Ἦθελαν ἐπομένως περιορισμὸν τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου.

Ὁ Βούλγαρος ἦτο ὁ ἀρμόδιότερος ὅλων διὰ τοιοῦτον ἐγχείρημα.

Τὸ Ὑπουργεῖον του ἐσχισμάτισεν ἐξ ἀνδρῶν τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης του καὶ πλήρους πειθαρχίας. Ὁ Κουμουνδοῦρος εἰς μίαν του ρητορικὴν ἀποστορῆν σαρκάζων τὴν τυφλὴν τῶν συνυπουργῶν του ὑπακοήν, εἶπε τὸ περίφημον ἐκείνο, **ἀλλὰ δὲν ἔχεται λοιπὸν συναδέλφους, ἀλλὰ κοπέλια**.

Ὁ Βούλγαρος, εἶπον, ὅτι ἦτο ἰσχυροῦ χαρακτήρος καὶ πεισματῆς ἀδαμίστου. Οἱ Ἀθηναῖοι, ὁ τύπος καὶ οἱ πολιτευόμενοι τὸν ἀπεκάλουν — **ἄπτε ντοῦ οὔ**, ὑπανισσόμενοι καὶ τὴν Ἀλβινικὴν του καταγωγὴν καὶ ἀνατροφὴν. Ἀλλ' ἡ πεισματῆς του δὲν ἀπέβλεπεν εἰς πολιτικὰ ἀρχαί, ἀλλ' εἰς τῆς στιγμῆς τὰς ἐντυπώσεις. Αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι, αἱ πλέον ἀντίθετοι τὸν εὐρισκὸν θιασώτην, ἀρ καὶ νὰ ὑπηρετοῦν τὴν πολιτικὴν του φιλοδοξίαν. Δὲν ἀντεπολιτεύθη τὸν Ὁθῶνα ἀπὸ στοργὴν πρὸς τὰς συνταγματικὰς ἐλευθερίας ἀλλ' ἐκ φιλοδοξίας. Ὅταν εἶδε τὸν Ὁθῶνα διατηρήσαντα τὸ Ὑπουργεῖον Μιαούλη ἐπὶ μίαν πενταετίαν, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκυλάς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἣν ἀπεπρόσώπευεν ὁ ναύαρχος Κανάρης. Καὶ ὅταν μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Ὑπουργείου Μιαούλη ὁ Βασιλεὺς Ὁθῶν ἀνέθεσε τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην, ὁ Βούλγαρος ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ριζοσπαστικῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐντὸς τῆς Γερουσίας.

Ἐν τῇ Συνελεύσει ἦτο δεσποτικὸς ὡς Κυβερνήτης καὶ αἰεὶ φιλελεύθερος ὡς ἀντιπολιτευόμενος. Συντηρητικὸν ἀρχὼν ἦσαν ὁ Κουμουνδοῦρος, ὁ Λομβάρδος καὶ πάντες οἱ ὁπαδοὶ των. Κατέλυσε τὸν θρόνον τοῦ Ὁθῶνος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν ἠμείωσε νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν τῆς ἐξώσεως τοῦ Γεωργίου καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Ὁθῶνα κατὰ τὸ 1865, ἐγχείρημα, τὸ ὁποῖον ἐμπαύωσεν ἡ ἐκκρωγία Κοιτικῆς ἐπαναστάσεως. Κατὰ τὴν πρωθυπουργίαν τοῦ 1866 ὑπεστήριξε μετὰ τοῦ Δεληγεώργη τὸν Κοιτικὸν ἀγῶνα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ ἀγὼν οὗτος δὲν ἔχει σχέσιν μετὰ τὸν ὅλον Ἀνατολικὸν ζήτημα. Κατὰ δὲ τὴν στιγμὴν ταύτην ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχὴν ἀνεῦ τοῦ Δεληγεώργη καὶ οὐχὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ 1866, ἀλλὰ τὴν ἑλὼς ἀντίθετον τὴν παῦσιν τῆς Κοιτικῆς ἐπαναστάσεως. Περὶ τὰ τέλη τῆς πρωθυπουργίας του, ἀφρὺ παρέλυσε τὸν Κοιτικὸν ἀγῶνα, ἐκνεύθη μίαν νύκτα πολεμικώτατος, ἐζήτησε πιστώσιν 100 ἑκατομμυρίων διὰ νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων! Ὅταν θὰ ἔλθωμεν εἰς τὰ ἔτη 1872, 1873, 1874, 1875, θὰ τὸν ἴδωμεν πότε φιλελεύθερον, πότε δεσποτικόν, με ἴσῃν πεισματῆς καὶ με ἴσῃν ἀκρίβειαν, ἀνεῦ ἀρχῆς σταθεράς. Τὸ μόνον του προτέρημα ἦτο ἡ ἄκρα τιμότης του περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων. Ἦτο Φωκίων, καὶ Κάτων ὁμοῦ.

Ὁ Βούλγαρος διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τοῦ πολιτεύματος τὴν μεταβολὴν καὶ τὴν παῦσιν τῆς Κοιτικῆς ἐπαναστάσεως, ἐπρεπε νὰ σχηματίσῃ Βουλὴν ὁμόφροναν, νὰ ἀποκλείσῃ δὲ ἐξ αὐτῆς ὅλας τὰς κορυφὰς τῶν πολιτευομένων, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἐθροισμάζον ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς. Πρὸ πάντος ὁ Κουμουνδοῦρος, ὁ Λομβάρδος, ὁ Τριζούλης, ὁ Χρη-

στίδης καὶ ὅλοι οἱ ἐπιφανεῖς ἐπρεπε νὰ ἀποκλεισθῶν τῆς Βουλῆς.

Ὁ Κουμουνδοῦρος τῷ ὄντι ἀπεκλείσθη ἐν Μεσσήνῃ διὰ τῆς στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως. Καὶ ὅταν οἱ ἰδιαίτεροι συμπολιταὶ του τῷ ἔθεσαν κἀπὴν ἐν Οἰτύλῳ ὁ Βούλγαρος τὸν ἀπέκλεισεν εἰς τὸ φρούριον Ζαφνὰτα ὡς ἀντίστην κατὰ τῆς ἐξουσίας. Ἡ Ἀδελφὴ ἔθετο τὰ αἴσχη ταῦτα ἀδιάφορος. Ὁ δὲ Ζαφνὰς ἐνόμιζεν, ὅτι ἐπρεπε νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐπιφυλακτικότητος καὶ νὰ κεραινώσῃ τὴν ἀγρίαν ταύτην πολιτικὴν, **ἡ ὁποία τείνει νὰ καταστήσῃ τὸν Κουμουνδοῦρον ἐθνομάχον**.

Ὁ Τριζούλης ἀποσυγγάνει ἐν Μεσολογγίῳ.

Ὁ Λομβάρδος ἐπέτυχεν ἐν Ζακύνθῳ καὶ ὁ Χρηστίδης ἐν Σύρῳ.

Ἀλλὰ τὸ σύστημα βιάζον ἐπὶ σχεδίου ὀρισμένου τοῦ προέβλεπεν ἐκ τῆς Βουλῆς.

Ἡ πλειοψηφία ἡ ἐκλογικὴ τοῦ Λομβάρδου ἦτο καταπληκτικὴ. Ἀλλ' ὁ Βούλγαρος, ὁ ὁποῖος ἠθέλε νὰ καταπνίξῃ πᾶσαν φωνὴν ἐλευθερίαν, δὲν ἀνεκρίνετο ὑπ' οὐδενὸς ἐμποδίου εἴτε ἠθικῷ εἴτε νομικῷ. Ἰσχυρίσθησαν, ὅτι ἐπάρρισαν ἐκλογεῖς ἀνυπαρκτοὺς καὶ ἀνέφερον ὀνόματά τινα πρὸς ἀπρόκλητον τῆς κοινῆς γνώμης. Ἀλλ' ὁ Λομβάρδος τοὺς ἐκροτύνωσε διὰ μὴς ἀποστορῆς, τῆς ὁποίας ἡ ἐντύπωσις διήρκει ἐπὶ πολλὴν χρόνον ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀκροατῶν.

Ἐπάρρισαν, εἶπον, εἰκονικὰ ἐκλογεῖς. Αἱ καὶ σπαταρήσατε σήμερον, τηλεγραφήσατε εἰς τὸν Νεμέτην, εἰς τὸν Ἐσπαγγέλα, ἂν τὰ προτεινόμενα ὀνόματα εἶνε ἡ δὲν εἶνε πρόσωπα ὑπαρκτὰ με δικαίωμα ψήφου. Ἐντὸς τῆς αὔριον λήσεται τὸ ζήτημα.

Ἐπειτα ὑποχωρῶν πρὸς στιγμὴν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους ἀνέκραξε μετὰ τὸ Ζακύνθινον ἰδίωμα.

Ἀφαιρέσατέ μου, μάτια μου χιλίας ψήφους, ἀφαιρέσατέ μου δύο χιλιάδας, πάλιν ὁ Λομβάρδος βουλευτῆς.

Ἀλλ' ἡ προγραφή τοῦ Λομβάρδου ἐπεβάλλετο ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς πολιτικῆς. Καὶ ὁ Λομβάρδος ἐξώσθη.

Τοῦ Χρηστίδου ἡ θέσις ἐξήγειρε τὴν γενικὴν συμπάθειαν. Ἀγωνιστῆς τοῦ 21, λόγιος τῆς ἐποχῆς ἐκ Κωνσταντινέως, πληρεξούσιος εἰς ὅλας τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, Γερουσιαστῆς καὶ ρήτωρ ἐπὶ Ὁθῶνος, πληρεξούσιος καὶ Ὑπουργὸς ἐπὶ Γεωργίου ἦτο καταδικασμένος καὶ αὐτὸς εἰς προγραφήν. Ὁ Βούλγαρος συνειργάσθη μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ Γερουσίᾳ κατὰ τοῦ Ὁθῶνος καὶ ἐγγώριζε τὴν δυνάμιν του. Ἡ προγραφή του ἦτο γνωστή εἰς πάντας.

Τις με φέρει εἰς τὸ βῆμα, εἶπεν ὁ Χρηστίδης κατὰ τὴν ἐξέλεξιν τῆς ἐκλογῆς του. Τις με φέρει εἰς τὸ βῆμα; Με φέρει ἀραγε τὸ πολυπαθὲς τῆς Κοιτικῆς ζήτημα;

Ὁ κύριος Μητρος σ' ἔφερεν, διέκοψεν ὁ βουλευτῆς Ἐρμιοῦδος Κορυζῆς, προγεγραμμένος καὶ αὐτός, ὁ κύριος Μητρος σ' ἔφερεν (ἐννοῶν τὸν Βούλγαρον) καὶ σὲ καμμιὰ ὥρα θὰ τὸ καταλάβῃς.

Καὶ τῷ ὄντι μετὰ μίαν ὥραν ἀπεπέμπετο καὶ ὁ Χρηστίδης.

Μετὰ τὰς κατατομήσεις ταύτας, ὡς ἐχαρακτήρισαν τότε τὰς πράξεις ταύτας, ὁ Βούλγαρος κατήρτισε τὴν Βουλὴν του, ὡς ἐπεθύμει διὰ νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ εἰς τὸ προδιαγεγραμμένον σχέδιον τῆς **δικαιώσεως τῶν ἐξουσιῶν**, τὸ ὁποῖον ἀναινοῦμενον εἰς τὴν οὐσίαν του, ἦτο **μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος καὶ καταστολὴ τῆς Κοιτικῆς ἐπαναστάσεως**.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πρώτου μέρους κα-

τήριτσεν ἓν σῶμα στρατοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκάλεσεν ἄγῃμα. Τὸ ἄγῃμα τοῦτο ἐγυμνάζετο νυχθημερόν περὶ τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ Ἀθηναίου Λαοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος τούτου ἐσιήριζον τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πραξικοπήματος.

Ἄλλ' οἱ συνταγματικοὶ πολιτευόμενοι παρηκολούθουν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κινήματος καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ἀμυναν. Ὁ Λαὸς εὐρίσκειτο εἰς νεκρὴν διαταραχήν. Ὅλοι διέβλεπον τὸν Ρωσικὸν δάκτυλον. Ὁ Βούλγαρος ἦτο ἐκτελεστὴς ξένων βουλευμάτων. Εἶχε λησμονήσει τὴν κατὰ τοῦ Ὀθωνος ἀντιπολίτευσίν του. Ἄλλως ὁ Βούλγαρος δὲν ἠγάπησέ ποτε τὸ Κοινοβούλιον. Δὲν ἦτο ρήτωρ. Δὲν εἶχε φίλους κοινοβουλευτικούς, εἰμὴ δευτέρας καὶ τρίτης τάξεως. Τὸν Δεληγεώργην, μεθ' οὗ συνέπραττεν ἐνίστε, ἐφοβεῖτο μὴ τὸν ἐπισκιά η καὶ διὰ τοῦτο δσάκις ἠδύνατο, τὸν ἀπεμάκρυνεν. Ἠλπίζεν, ὅτι ὑπὸ πολίτευμα μοναρχικὸν θὰ ἐπρωτηγωνίστει. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς φύσει Συνταγματικὸς θὰ ἀνελάμβανε τὴν πάλιν κατὰ τοῦ Μοναρχισμοῦ. Καὶ εἰς μίαν τοιαύτην πάλιν ὁ Βούλγαρος θὰ ἐκρίνετο ὡς χρήσιμος παράγων ὑπὸ τῶν φίλων τῆς Μοναρχίας. Διότι ἦτο τολμηρὸς, ἀποφασιστικὸς, τὰ πάντα κατατολμῶν. Ἐνῶ ὑπὸ τὸ Κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα θὰ τὸν παρηγορῶν οἱ Κοινοβουλευτικοὶ ἄνδρες ὁ Κουμουνοῦρος, ὁ Ζαΐμης, ὁ Δεληγεώργης, ὁ Λομβάρδος, ὁ Τρικούπης καὶ ὅλοι οἱ διαπρεπεῖς τῆς νεωτέρας ρητορικῆς.

Ἡ Αὐλή, μὲν ἔλεγε μίαν ἡμέραν ὁ Λομβάρδος, ἡ Αὐλή εὗρε τὸν ἄνθρωπον τῆς. Εἶναι ὁ Βούλγαρος. Βραδύτερον θὰ προσπαθῇ νὰ εὗρη καὶ τὸν ρήτορα. Ὁ εἰς νὰ ἐκτελεῇ καὶ ὁ ἄλλος νὰ δικαιολογῇ. Ἄλλ' ἡ Αὐλή θὰ κύβη μετὰ πάλιν βεβαίως, ἀλλὰ θὰ κύβη.

Ὅσῳ ὁ χρόνος παρήρχετο, τόσῳ καὶ τοῦ ἀγῃματος ἡ λάμψις ὥχρεα.

Ἡ νύκτις ἀρά γε ὁ Βούλγαρος, ὅτι μία βιαία τοῦ Συντάγματος κατάλυσις, ἐν στρατιωτικὸν πραξικόμημα, θὰ κατεπνίγετο ὑπὸ τὴν λαϊκὴν θύελλαν καὶ ἴσως ἀντὶ τοῦ Συντάγματος θὰ ἐκλόνιζε τὴν Δυναστείαν. Τὸ ἠνιόχεν ἀφ' ἐαυτοῦ ἢ ἄλλοι τῷ ὑπέδειξαν τὰς φοβεράς συνέπειας;

Ἄγνωστον. Ἰσως οἱ πολιτευόμενοι νὰ εἶχον γνῶσιν τοῦ τοιούτου.

Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὸ ἄγῃμα καὶ αἱ ἐκ τοῦ ἀγῃματος ἐλπίδες ἐχαλαροῦντο.

Ἐμενεν ἡ περί καταστολῆς τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος πολιτικῇ.

Ὁ Βούλγαρος δὲν ἐθεώρησε πολιτικῆς συνέσεως ἔργον νὰ καταστείλῃ τὸν ἀγῶνα δι' ἀμέσου κινήματος. Ἦτο ἐπικίνδυνον. Ἡ θέλησις νὰ τὴν κτυπήσῃ διὰ βραδέως θανάτου. Ἡ κοινὴ γνώμη ἦτο βεβαίως ἀπογοητευμένη καὶ ἐβλεπε τῆς διπλωματίας τὴν δυσμενείαν. Οἱ ἐθελονταὶ ἐπέστρεφον ἐκ διαλειμάτων εἰς Πειραιᾶ δι' Ὀθωμανικῶν πλοίων. Ἄλλ' ἡ κοινὴ γνώμη διετήρει ὑπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀπελπισίας καὶ τὴν ἐλπίδα μιᾶς προστασίας τοῦ ζητήματος κατὰ τὴν τελευτῶν στιγμὴν τοῦ δράματος.

Πῶ ; Ὁ γάμος τοῦ Βασιλέως μετὰ τῆς ἀνεμίας τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας δὲν εἶχε λοιπὸν πολιτικὴν ἔννοιαν;

Ταλαίπωρον ἔθνος. Ἐβαυκαλίζετο μὲ ἐλπίδας ἀπ' ἐκεῖ ἀκριβῶς, ὅπου προήρχετο ὁ κίνδυνος ὅχι πλέον τῆς Κρήτης ἀλλὰ τοῦ ὅλου ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλ' οὕτω τὸν ἀνέθρεψαν, οὕτω τὸν ἐπαιδαγώγησαν, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ καμμίαν ἔννοιαν τῆς Ἀνατολικῆς πολιτικῆς, νὰ ἐλπίζῃ πάντοτε καὶ πάντοτε νὰ ὑπηρετῇ πολιτικὴν ξένην πότε διὰ τοῦ αἵματος του καὶ πότε διὰ τῆς διαφθορᾶς του καὶ τῆς ἀδυναθείας του.

Ὁ Βούλγαρος ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν τοιαύτην ψυχολογικὴν κατάστασιν προέβαινεν εἰς ἀγορὰς πολεμοφοδίων ἀχρήστων.

Ὑπηρετῶν δὲ καὶ τὴν ξένην πολιτικὴν ἄφινε τοὺς ἐν Κρήτῃ πολεμιστὰς ἀνευ ὀλικῶν μέσων.

Ὁ Κουμουνοῦρος χαρακτηρίζων τὴν πολιτικὴν ταύτην ἔλεγε πρὸ τῆς Βουλῆς. «Κύριοι, ὁ Βούλγαρος ἐνόμιζεν, ὅτι ὑπηρετεῖ τὴν ἐπανάστασιν τρέφων αὐτὴν μὲ ἀριστεύει, ὡς τὰ καχεκτικὰ νήπια». Καὶ «ὅταν οἱ ἐν Κρήτῃ ἠθέλον τροφὰς, ἐστὲλλον στρατιώτας διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ συντηρηθῶν καὶ οἱ ἐκεῖ».

Ἄλλ' ὅλα τὰ πράγματα ἔχουν τὸ τέλος τῶν καὶ ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις τὸ ἰδικόν της. Θὰ ἴδωμεν πῶς ἔληξεν ἡ καμωδία.

Μ. Γ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Η ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

Δὲν πολεμῶ τὸν κλῆρον ἐν τῷ νόμῳ τῶν ἐνορίων καὶ τῆς μισθοδοσίας τοῦ κλήρου. Μετὰ τοῦ Κλήρου συνδέονται ἐκ παροδύσεων καὶ τὸν θέλω ζῶντα, θρῶντα, εἰς τὸ ὕψος τῆς θέσεώς του. Ἀλλὰ πολεμῶ τὸν νόμον κατὰ χρόνον ὅπως καὶ διὰ τοὺς ἱερεῖς.

Ἐννοοῦν τί σημαίνει νὰ γείνουν μισθωτοὶ μὲ μίαν μονοκονδυλιάν 30 χιλιάδες ἄνθρωποι, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς διανύει τὸ στάδιον τοῦ ψυχροπαγήματος.

Ἄς παρατηρήσῃν τί μᾶς ἔφεραν ὁ νόμος τοῦ ὅριου τῆς ἡλικίας.

Διπλασιασμὸν τῶν μισθῶν ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ μισθοῦ, ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν συντάξεων.

Τί μᾶς ἔφεραν ὁ νόμος τῆς ἐγκαταστάσεως ; Αὐξήσιν τῶν μισθοφόρων

Τί μᾶς ἔφεραν ὁ νόμος τῶν Νομαρχικῶν, ὁ νόμος τῶν Ἐπισκοπικῶν ; Αὐξήσιν μισθοφόρων καὶ συντάξεων.

Τί μᾶς ἔφεραν ἡ διοίκησις, ἡ ἐκπαίδεσις, ἡ δικαιοσύνη ; Αὐξήσιν μισθοφόρων.

Τί μᾶς ἔφεραν ὁ νόμος τῶν βιβλίων ; Αὐξήσιν ἐκδοτῶν, χιλιάδας βιβλίων, φορολογίαν τρομακτικὴν τῶν γονέων.

Τί μᾶς φέρει κάθε δῆμα ἡ πολιτικὴ ζωὴ ; Μισθοφόρους, αἰώνως μισθοφόρους καὶ αὐξήσεις μισθῶν καὶ αὐξήσεις συντάξεων.

Προσθέτατε τώρα τοὺς ἱερεῖς εἰς βάρος τῆς κοινωνίας διὰ νὰ ἐννοήσῃτε ποῦ βαίνειτε καὶ ποῦ θὰ εἶνε αἱ συνέπειαι τοῦ μέλλοντος.

Διατρέσατε τὴν κοινωνίαν ποῦ πληροῖται καὶ τὴν κοινωνίαν ποῦ λαμβάνει.

Οἱ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ στρατιωτικοί, οἱ δικαστικοί, οἱ διδασκαλοὶ, οἱ συνταξιούχοι. Ἐπειτα οἱ χρηρηγῆται, οἱ προμηθευταί, οἱ καταχρασταί, οἱ κλέπται. Ἐπειτα οἱ βιομήχανοι οἱ προνομιοῦχοι, οἱ ἐκδοταὶ βιβλίων οἱ δανειοῦχοι τοῦ Δημοσίου, οἱ ἀντίδοκοι τοῦ Δημοσίου, οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ ἱεροκλήρυκες.

Προσθέσατε τώρα τὴν στρατιάν τῶν ἱερέων τὴν παροῦσαν, τὴν στρατιάν τῆς αὐριον τὴν ὁποίαν θὰ δημιουργήσῃ μία ἐπίθεσις τῶν χειρῶν τοῦ Ἐπισκόπου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου, διὰ νὰ ἐννοήσῃτε ποῖον χάος οἰκονομικὸν δημιουργεῖται καὶ ποῖα φορολογία ἐπιβάλλεται εἰς τὸν λαόν.

Ποῖοι μένουσιν διὰ νὰ λάβουν μισθόν ;

Οἱ ἀργεῖοι, οἱ λωποδύται, οἱ ζωὴ κλέπται. Ὅταν καὶ αὗτοι εὗρουν μίαν γωνίαν εἰς τὸ κεντρικὸν ταμεῖον, ἢ εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον τοῦ νόμου τῆς ἡθικῆς, τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς περιθάλψεως, καὶ θὰ τὴν εὗρουν αὐτὴν τὴν γωνίαν, ὅπως βαδίζομεν, τί θὰ μείνῃ ;

Οἱ ἔμποροι, οἱ κτηματῆται, οἱ ἐργάται.

Αὗτοι θὰ ἐργάζονται διὰ νὰ τρέφονται ὅλοι αὗτοι οἱ μισθοφόροι.

Ἀλλὰ θὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὰ τροφεῖα ;

Καὶ ποῦ ἀκόμη νὰ κλείσῃ ἡ δίδολος τῶν μισθοφόρων ;

Αὐριον ἂν ψηφισθῇ ἡ Γερουσία θὰ ἔχωμεν ἄλλην κατηγορίαν τοῦ Δημοσίου. Τοὺς Γερουσιαστὰς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Γερουσίας.

Θὰ ἔλθουν κατόπιν δύο ἄλλαι κατηγορίαι. Ἡ αὐξήσις τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως καὶ ἡ σύνταξις τῶν βουλευτῶν.

Τὰ δύο αὐτὰ ζητήματα συνεζητήθησαν καὶ ἀπεκρούσθησαν. Εἶνε ἀληθεῖς. Ἀλλὰ καὶ ἡ μισθοδοσία τοῦ κλήρου συνεζητήθη ἀπὸ τοῦ 1874 καὶ ἀπεκρούσθη. Καὶ τώρα εἰσηγουμένου τὴν πρότασιν Εὐταξία τοῦ μεγαλοδωτάτου, ὁ κλῆρος θὰ τρώγῃ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

Διὰ τὴν δὲν θὰ ψηφισθῇ μίαν ἡμέραν καὶ ἡ περί αὐξήσεως τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως προσέτι καὶ ἡ περί χορηγίας συντάξεως ; **Καλομελέτα καὶ ἔρχεται.** Καὶ οἱ Πατέρες τοῦ ἔθνους τὴν καλομελέτησαν πολλὰ καὶ Διὰ τὴν δὲν θὰ ἐπιτύχουν, ὅπως ἐπέτυχον οἱ ἱερεῖς ;

Ἄλλ' ἔστω, οἱ ἡ μισθοδοσία τοῦ κλήρου, εἶναι ζήτημα συζητήσιμον.

Τώρα εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἔκριναν τὴν πρότασιν ἐφαρμοστέαν ;

Ποία εἶναι ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος ; Ἀθλία. Κινδυνεύομεν ἐθνικῶς. κινδυνεύομεν φυλετικῶς, κινδυνεύομεν Ἐκκλησιαστικῶς.

Καὶ ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις ζητοῦν νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴν τσέπην τοῦ λαοῦ 15 ἑκατομμύρια καὶ νὰ τὰ δώσουν εἰς τοὺς ἱερεῖς ;

Μία εἰδήσις, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀγοράζει δύο θωρηκτὰ ἐξ Ἀμερικῆς ἀξίας 30 ἑκατομμυρίων διὰ δανείου ἀνεκούφιτε τὰ στήθη τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ στόλου.

Θέλτε νὰ τὴν καταστήσατε ὑπερήφανον, νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃτε θάρρος διὰ τὸ παρὶν, διὰ τὸ μέλλον ;

Στρέψατε τὸ διὰ τὸν Κλῆρον χρήμα εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Στόλου. Ἐντὸς πέντε ἐτῶν θὰ ἔχετε πέντε πλοῖα ὅμοια τῶν δύο τῆς Ἀμερικῆς ἢ θὰ ἔχετε τρία ὡς τὸν «Ἀδέριον». Οὕτω γίνεται ἡ ἀνθρώπις, οὕτω ἐξέρχεται τὸ ἔθνος ἀπὸ τὸν ἐξευτελισμὸν, οὕτω ἀπαντᾷ εἰς τοὺς ταρταριστιμοὺς τῶν Νεοτούρκων.

Ὁ Λαὸς ἤρχειτο νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὸ μέγα βάρος τῶν Συντάξεων, ἀπὸ τὸ σμῆνος τῆς γραφειοκρατίας. Καὶ ἀντὶ διαρρυθμίσεως οἰκονομικῆς βλέπει ἐλόκληρον στρατιάν εἰσβάλλουσιν εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς κοινωνίας καὶ τῶν Νάων. Εἶναι τόχα τόση ἀνάγκη ;

Ἀπὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν οἱ ἱερεῖς ἔζων καὶ ζοῦν ἀπὸ ταῖς λειτουργίαις, ἀπὸ τὰ μνημόσυνα, ἀπὸ τὰ σαρανταλείτουργα ἀπὸ τῆς γονατισταίας ἀπὸ εὐχὰς καὶ εὐχέλαια, ἀπὸ γάμους, ἀπὸ βαπτίσεις, ἀπὸ ἀγιατμούς, ἀπὸ δίσκους, ἀπὸ καὶ ἀπὸ.

Καὶ τώρα ἐκρίθη ἐπιτακτικὸν νὰ λάβουν καὶ μισθόν. Τώρα, τώρα ποῦ ὁ Τοῦρκος ὑβρίζει τὸν ἐλεύθερον καὶ μπατίζει τὸν δούλον Ἑλληνα ;

Καρκινωδοτούμεν ἐξωτερικῶς, διότι ὡς ἐκλήρυξεν ἡ «Κραυγὴ» προχθίς, δὲν ἐξέταζομεν τὰ ζητήματα εἰς τὴν ψυχολογικὴν στιγμὴν. Χαντακονόμεθα ἐσωτερικῶς διότι νομιθετοῦμεν μετὰ μαλακίας.

Ἄν ἡ Ἑλλὰς πάτῃ, διότι ἡ νομοθεσία τῆς εἶναι προσωπικὴ, κανονίζει προσωπικὰ συμφέροντα. Καὶ ἂν ἀδυνατῇ νὰ μεταρρυθμισθῇ, ἀδυνατεῖ διότι ὅπου ἐγγίσῃ θὰ ἀκούσῃ φωνὰς μυριάδων ἐνδιαφερομένων. Μισθοδοτήσατε τώρα τοὺς ἱερεῖς καὶ τολμήμασε κατόπιν νὰ πάρετε τὸ βούτυρον ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἱερέως, ὅταν ὁ Λαὸς βιήσῃ. Κύριε, Κύριε, ἵνα τί με ἐγκατέλειπες ;

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΓΟΡΕΙΝ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΜΑΓΙΟΡΑΝΑ
Μετάφρασις Β. Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

31 Ἡ ἀνακεφαλαίωσις

Ἐκδηλοῦνται, κυρίως, ἡ μὲν φαντασία διὰ τῆς αὐτοσχεδίας, ἡ δὲ μνήμη διὰ τῆς ἀνακεφαλαίωσης.

Ἐν τῇ πολιτικῇ οἰκονομίᾳ, ἀπὸ κοινοῦ ἐν ταῖς σχολαῖς, ὁρίζεται τὸ κεφάλαιον ὡς «προῖόν παρακατατεθειμένον καὶ προσωρισμένον διὰ μέλλουσιν ἀναπαγωγῆν». Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον τῆς ἀνακεφαλαίωσης δὲν εἶνε μόνον οἰκονομικόν· παγκόσμιος εἶνε ἡ τάσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς τοῦ νὰ μὴ σπαταλᾷ ἀμέσως πᾶν ὅ,τι ἔχει ἀποκτήσει, ἀλλὰ, θέτουσα κατὰ μέρος μέρισμά τι, ἐπιφυλάσσεται νὰ ἐξαγάγῃ καρπὸν ἐξ αὐτοῦ βραδύτερον. Ὁ ρήτωρ, ὅστις σχηματίζει τὴν εἰδικὴν αὐτοῦ προπαρασκευὴν δι' ἐνὸς ἀρτίου λόγου, δὲν ἀποδίδει εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλ' αὐξάνει τὸ κεφάλαιον τῶν σπουδῶν του, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ καὶ δι' ἄλλους μέλλοντας λόγους.

Πολλὰ πράγματα λεχθέντα παρὰ τῶν δημοσίων ἀγορητῶν, καὶ τῶν μᾶλλον προτρεπτικῶν καὶ πολυδυνῶν, δὲν αὐτοσχεδιάσθησαν ἀληθῶς παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ, ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, εἶνε ὡς ἡ ἡχώ μιᾶς προηγουμένης νοητικῆς ἐπισωρεύσεως ἣτις ἀσυνειδήτως ἐπίσης, ἔρχεται νὰ ἐλαττωθῇ, ἀναλόγως τῆς παρουσιαζομένης περιστάσεως.

Τοῦτο διακρίνεται παρὰ τῇ μᾶλλον πολυλόγῳ ρητορικῇ τάξει· ἐννοῶ τοὺς δικηγόρους. Θαυμασία εἶνε ἡ ζωηρότης, δι' ἣς οὐ τοιαῦτα αὐτοσχεδιάζουσιν ἀγορεύσεις ὑπερμέτρους ἐπὶ οἰοῦντι θεμάτων. Δὲν εἶνε δύσκολον ὅμως νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ὅση δὴποτε ἀπειράριθμος καὶ ἂν εἶνε ἡ ποιότης καὶ ἡ ποιικιλία τῶν πολιτικῶν καὶ ποινικῶν ὑποθέσεων τῶν συζητηθεισῶν εἰς ὅλα τὰ δικαστήρια τοῦ Κόσμου· ὅσον δὴποτε καὶ ἂν τοιούτων ὑποθέσεων δύο ὑπάρχουσιν καθ' ὅλα ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλας, εἰς τρόπον, καθ' ὃν ποτὲ δὲν ὑπῆρξαν οὔτε θὰ ὑπάρξωσι δύο ἀνθρώπινα πρόσωπα ὁμοιάζοντα ἀλλήλοις· τελείως, μέχρι συγχύσεως· ἐν τούτοις ἡ ἀτέρμων αὕτη πολυπλοκότης ὑποθέσεων δύναται νὰ ἐπαναχθῇ εἰς πρωτογενεῖς τινὰς τύπους, οἵτινες, καίτοι κατὰ τρόπον τυχαίων διαφορῶν, ἐπαναλαμβάνονται σχεδὸν πάντοτε.

Καὶ ἐν πρώτοις ἐγείρονται ζητήματά τινα σταθερά δικαίου, εἰς περίστασιν ἐπισωρεύσεως γεγονότων. Ταῦτα, θεωρούμενα ἀπὸ τινῶν γενικῶν σημείων ὀψως, ἐπαναλαμβάνονται συνεχῶς. Μία δίκη σωματικῆς βίας, ὡς γεγονός παραδειγματικόν, δανείζεται πάντοτε, διὰ τὴν κατηγορίαν, πρὸς στιγμιαισμόν τοῦ βιασμοῦ, τῶν ἀποπλανώντων καὶ ἀποπλανωμένων ἀπειρῶν νέων ἢ, τὸσον τὸ χειρότερον τῶν ἀσυστόλων νεανιῶν, στερουμένων τῆς συγγνωστῆς ἡλικίας· ἀντιθέτως, διὰ τὴν υπεράσπισιν, δανείζεται διὰ νὰ στρέψῃ τὸ κατηγορητήριον κατὰ τῆς γυναικὸς, ἣτις ὑπὸ τῆς ἀπατηλᾶς φαινομενικότητος τοῦ ἀσθενοῦς φύλου, αὐτὴ πρώτη συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπαρχὴν τοῦ βιασμοῦ, τοῦ ὁποῦ οὐδ' ἀνὴρ, καταβελχθεὶς ἐν τῇ χαύνῳ ματαιοδοξίᾳ αὐτῆς, εἶνε ἀληθῶς τὸ θυμῶ. Μία δίκη ἀγροτικῆς ἢ ἀστικῆς δουλείας, μία ἄλλη ἐγγραφῆς εἰς ψευδὲς ἐγγράφον, μία ἄλλη ἐπὶ προσβολῇ νομίμου κληρονομικῆς νομῆς· οἷα δὴποτε δίκη, συλλήβδην, ἀναφέρεται πάντοτε, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, πρὸς ἓνα τῶν γενικῶν ἐκείνων τύπων, τοὺς ὁποῖους ὁ ρήτωρ, (ἐὰν δὲν εἶνε πρωτόπειρος) ἔχει προηγουμένως σπουδάσει καί, σχεδὸν θὰ ἔλεγον, προσκτήσει εἰς τὴν ἑαυτοῦ διάνοιν. Ὁ προδεδηκὸς δικηγόρος ἔχει ἤδη ἐν τῇ νῦν αὐτοῦ ὡς μίαν

κινήτην κατὰ τὴν πολλὰς τοιούτων τύπων ὑποθέσεις· δὲν εἶνε τὸσον μνήμη ὕλική, ὅσον συνταύτισις νοητῆ. Ὅταν ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῇ συγκριτικῇ περιπτώσει ὁ γνωστὸς γενικὸς τύπος, τότε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ σπουδαθῇ ἐξ ὑπαρχῆς· αἱ ἰδέαι, τὰ διασπόμενα, αἱ φράσεις, αἱ λέξεις, μόλις μορφωθῶσιν ἐν τῇ νῦν αὐτοῦ, ταυτόχρονοι τῷ ἐπανθίζουσιν ἐπὶ τῶν χειλέων, καίτοι ἀναφερόμενοι εἰς τὰς τυχαίας εἰδικότητας, ἐνίοτε.

Ἐνταῦθα εὐρηταὶ τὸ μυστήριον τῶν ἀγορευτικῶν αὐτοσχεδίων. Οἱ ρήτορες, συνήθως, δὲν εἶνε οὔτε πνεύματα δημιουργικά, οὔτε ἀσυνειδήτοι φλύαροι· εἶνε, οὔτε περισσότερον, οὔτε ὀλιγώτερον, ἀνασκευασταὶ ἐαυτῶν, συνεχεῖς «αὐτομελετηταί». Διὰ τῆς ἀρετῆς τῆς συνθέσεως, ἢ κάλλιον, τοῦ ἀποχωρισμοῦ, δι' ἀναμνηστικῆς ἰκανότητος συντακτικῶν ἰδεῶν, δι' ἐκφραστικῶν πνεύματος ἀναλογίας, μόλις παρουσιασθῇ ἐν γεγονότι, οὗτοι ἀστραπιαίως ἐξετάζουσι πῶς τοῦτο πλησιάζει πρὸς τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας ἤδη γνωρίζουσι, πρὸς τοὺς τύπους, τοὺς ὁποῖους ἤδη ἔχουσι χαράξει, καὶ τοὺς ὁποῖους ἤδη ἀναξωπυρῶσιν. Οὗτε τοιοῦτοι εἶνε μόνον οἱ δικηγόροι, ἀφοῦ ἀρετὴν ἀνάλογον κατέχουσι πάντες οἱ ρήτορες ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ καθ' ἑξῆς. Οἱ πολιτικοὶ προσηλυτισταὶ—ἐπὶ παραδείγματι οἱ σημερινοὶ σοσιαλισταί, οἵτινες ἐνδεδεχῶς πορεύονται εἰς συλλόγους καὶ εἰς διαδηλώσεις, διὰ νὰ συναγείρωσι τοὺς συντρόφους καὶ τὰ πλήθη—σχηματίζουσι κεφάλαιον συμπερασμῶν, ἐπικλήσεων, ὕβρεων ἀνεκδότων, ἀπολόγων (τούτων πρὸ πάντων) οἵτινες, καὶ ἀκουσίως ἐπὶ, ἐπαναλαμβάνονται ἑπειτα πάντοτε.

Καὶ διὰ νὰ παρατηρήσωμεν καλῶς, ὑπάρχει ἐν διπλοῦν εἶδος κεφαλαίου, διὰ τὸν τέλειον ρήτορα. Τὸ πρῶτον, ὅπερ εἶνε τὸ ἀληθέστερον καὶ τὸ καλλίτερον, καὶ τὸ μεγαλύτερον, συνίσταται ἐκ τῆς μορφώσεως, ἐκ τῆς συνεχοῦς καὶ μακρᾶς διανοητικῆς προπαρασκευῆς, αἵτινες καθιστῶσι τὸν ρήτορα κύριον μιᾶς ἢ περισσοτέρων ἐπιστημῶν. Τὸ δεύτερον εἶνε, ὡς ἐλάχιστον πνευματικὴν σκευὴν λέξεων, φράσεων, εἰκόνων, μαρτυριῶν, γεγονότων, ἀποφθεγμάτων, ἐπικλήσεων πρὸς θεωρίας, ἢ συστήματα· κεφάλαιον χειραγωγούμενον, ὅπως δαπανᾶται σχεδὸν ἐπεισοδιακῶς, ἐν ἀνάγκῃ. Καθὼς ὁ ἐπιχειρῶν μακρὸν ταξίδιον, προμηθεύεται μεγάλας ποσότητας διὰ τὰ μεγάλα ἔξοδα καὶ κρατεῖ τὰ μικρὰ νομίσματα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς στιγμῆς, οὕτω καὶ ὁ ρήτωρ (ὅστις τοιούτου δνόμματος γνωρίζει νὰ δευχθῇ ἀληθῶς ἐπαξίως) ἐκτὸς τοῦ κεφαλαίου τῆς ἀληθοῦς μορφώσεως, τὸ ὁποῖον κερποφορεῖ διὰ τῆς οὐσίας αὐτῆς τῶν λόγων του, κατέχει ὡς «παρακαταθήκην» γεγονότα καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας ἡ μνήμη δύναται νὰ τῷ παραχωρήσῃ προθύμως, ἔδω καὶ ἐκεῖ, ἐν τῇ ρύμῃ οἰοῦντι ποτε λόγου ἢ πρὸς διὰ βίας ἐν εἰδῇ γεφυρᾶς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους εἰς τὸ ἄλλο τῶν διαδηλώσεων, ἢ πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ νοῦ, ὅστις σκέπτεται ἐν τῷ μεταξὺ εἰς νέα πράγματα τὰ ὁποῖα ταχέως θὰ ἐπιπροσθῇ, ἢ διὰ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκροατηρίου διὰ τινος ποικιλίας. Καὶ αὗτοι οἱ καλλίτεροι ρήτορες (βαλλέτω, θαλλέτω πρῶτος ὁ ἀναμάρτητος τὸν λίθον!) ἔχουσι ταύτην τὴν λιανικὴν προμήθειαν, καὶ τὴν ἐπαναλαμβάνουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συνεχῶς. Δικηγόροι, καθηγηταί, πολιτευταί, ὁμιληταί, πάντες κατέχουσιν ἀληθῆ ἀφθονίαν—ἐπαναλαμβάνω τὴν εἰκόνα—τοιούτων γεφυρῶν διαδέσεως (χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν

τὴν φορτικωτάτην ἐκείνην παρένθεσιν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς βραχείας φράσεως εὐνοουμένης, ἐξ ἣς οἷοι δὴποτε δύναται κατὰ δυστυχίαν του, νὰ θλιθῇ), αἵτινες σχηματίζονται, τώρα μὲν ὡς πνευματώδη ρητά, τώρα δὲ ὡς ἐπίσημα ἐπιστημονικὰ ἀξιώματα, καὶ ἄλλοτε ὡς παθητικαὶ ρητορικαὶ πτήσεις. Εἰπεν ὁ Λύσανδρος: «ὅπου ἀδυνατεῖ νὰ φθάσῃ ἡ λεοντὴ, ἐκεῖ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἡ ἀλώπεκ». Οὐχὶ πάντοτε ὁ λόγος δύναται νὰ τηρηθῇ εἰς ἴσον ὕψος· συχνὰ εἶνε ἀναγκαῖα μία συρραφή, καὶ ὁ ἐπιδέξιος ρήτωρ τὴν κάμνει, μεταχειριζόμενος ἐν τῶν συσσωρευμένων παλαιοσιδηρικῶν τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ· οἱ ἀκροαταὶ δυσκόλως ἀντιλαμβάνονται τούτου, νομίζοντες τὸναντίον ὅτι ἀδιάκοπος τρέχει ἡ λεόντιος συνέχεια τοῦ νέου λόγου.

Ἀς ἐνθυμηθῶμεν ὅμως, ὅτι πᾶσα πρᾶξις τῆς ρητορικῆς, ἀληθῶς ἀξία, ὀφείλει, κατὰ τὴν εἰδικὴν αὐτῆς ιδιότητα, νὰ προσλάβῃ ἰδίαν μορφήν. Πολὺ ἀτυχῆς θὰ ἦτο ὁ δικηγόρος ἐκεῖνος ἐπὶ παραδείγματι, ὅστις δὲν θὰ ἐγνώριζε νὰ δημιουργήσῃ, καθ' ὅλα ἢ ἐν μέρει, μίαν νέαν ἀγορεύσιν, ὅταν τῷ παρουσιαζέτο μία ὑπόθεσις ἐκτὸς τοῦ συνήθους, ἐν εἶδος βεβαίως σοβαρόν, ἐν σημείον τοῦ δικαίου ἀσυνήθως δύσκολον, εἰς ἀντίπαλος ἀνέλιπτος καὶ ισχυρὸς, εἰς δικαστὴς οὐχὶ οἰκτιρῶν, ἐν πολυπληθὲς καὶ ἀνυπόμονον κοινόν μία λαμπρὰ ἀνταμοιβὴ πρὸς κατάκτησιν.

Τῇ ἀληθείᾳ τὰ ἐπιπροσθετα προσόντα—οὐσιαστικὰ ἢ τυπικὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ εὖρ καὶ μέγα κεφάλαιον ἢ εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ μικροσκοπικόν—ἀποτελοῦσι πάντοτε τὰς νοητικὰς κατακτήσεις τοῦ ρήτορος, οὐχὶ ἀκινήτους ὅπως τὰ γεωλογικὰ στρώματα τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς, ἀλλὰ συνεχῶς ἐπαμειβομένης εἰς βαθμὸν καὶ ὕψος ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ μνήμη, ὑπακούουσα εἰς τὴν θέλησιν, διατίθεται. Στρώματα ὅμως εἰσὶν πάντοτε· δηλαδὴ ἐσωτερικὰ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βαθέα· ὕψηλα καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἐκτιθέμενα εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ὀφείλουσι νὰ παράγωσι τὰ εἰδικὰ ἐκεῖνα προϋόντα τὰ ὁποῖα, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διακρίνουσι τοὺς μοναδικούς λόγους, εἰς ἕκαστον ὁμιλητὴν ὡς ἰδίαν προσωπικότητα.

(*Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΟΝ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΑΡΙΑΝΤΖΑ ΚΑΙ ΣΙΑ
(ΠΡΑΚΟΡΕΟΥ ΕΦΗΜΕΡΩΝ)

Νεωστὶ ἰδρυθὲν καὶ τελευταίως ἀνακαινισθὲν καὶ πλουτισθὲν τελείως

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

92 — Ὁδὸς Κινυκίρη — 92.

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΟΙΑΝΔΗΠΟΤΕ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ

Ἐφημερίδας, περιοδικὰ, βιβλία
ἐντυπ. Τροπέζων, Ἐταιριῶν κλπ.

ΚΑΛΑΙΣΘΕΣΙΑ, ΤΑΧΥΤΗΣ, ΕΥΘΥΝΕΙΑ

„Η ΚΡΑΥΓΗ“

ΤΟΥ ΕΚΠΝΕΟΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΡΙΤΙΚΗ

*Εκδιδόμενη κατά Κυριακήν

ὑπὸ Μ. Γ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΣΤΗΝ ΑΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑΙ	δραχμας	10
» ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	5
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑΙ	φράγκα	10
» ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	5

ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΛΕΠΤΑ 10

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΗΣΕΙΣ

Έν τῇ Β'. Σελίδι: 6	στιχος	δραχ.	1 —
» » Δ'. » » »	»	»	0.80
» » Ε'. » » »	»	»	0.50
» » Ζ'. » » »	»	»	0.30
» » Η'. » » »	»	»	0.25

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Οὐχὶ πλέον τῶν 10 στίχων.—δρ. 10 —
Συνδραμαὶ καὶ δημοσιεύματα
προπληρώνονται

Ἰαννουάριος ἡμέρην 31

9

ΚΥΡΙΑΚΗ

Ἀλλὰ περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς δόνας Βεατρίκης δὲν ἠδύνατο τις νὰ ἀμφισβηλή. Ὁ θαυμαστὸς παρέμεινεν εἰς σεβαστὴν ἀπόστασιν, ὅπως τὰ νέφη ἀπὸ τοῦ δίσκου τῆς σελήνης, ὅταν ἡ λευκὴ κυρία τῆς νυκτὸς εὐαρεστεῖται νὰ δειγθῇ περιεστοιγισμένη δι' ἑνὸς διαφανοῦς ἄλματος. Αἱ ζηλότυποι ἐξάλλει τὸν δ' Ὀρέδα δὲν ἐδικαιολογοῦντο ὑπ' οὐδενὸς ἰδιαιτέρου δικαιώματος· καὶ ἐπὶ τέλους ὁ πτωχὸς δὲν Ἀλόνσος δὲν τοὺς ὑπεστήριξε μηδ' αὐτὸς ἡμεῖς μόνον, περίεργοι καὶ ἀδιάκριτοι ὄντες, ἐτάζομεν τὰς καρδίας καὶ τοὺς νεφροὺς τῶν ἡμετέρων προσώπων, ἀποδίδοντες μίαν ἔννοιαν εἰς τὰς συντομωτέρας φράσεις, μίαν σημασίαν εἰς τὰ ταχύτατα βλέμματα. Ἡ ἱστορία τοῦ δὲν Ἀλδάρου ἥτις μόνη θὰ ἠδύνατο νὰ σκιασθῇ τὴν φεγγοδολίαν τοῦ ἄστρου, εἶχε τὸσον ἐτοιμῶς καὶ φυσικῶς ἐξηγηθῇ, ὥστε οὐδεὶς ἔσχε καιρὸν οὔτε ἀφορμὴν νὰ ψιθυρίσῃ τι. Καὶ καλῶς ἐφρόνει ἡ ὥρα ἡ μακρησία δὲ Μόυα ὅταν ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, ὅτι ὁ δὲν Χριστοβάλ, Κολόν, κατ' ἐκείνην τὴν ἀπαισίαν νύκτα τῆς Μαλάγας, δὲν τῇ εἶχε σώσει μόνον τὴν ζωὴν.

— Ἰππότη, — εἶπεν ἡ κυρία, κινουμένη ἡρέμα πρὸς συνάντησιν τοῦ δὲν Χριστοβάλ, ὅστις εἶχεν ὀποκαλυφθῇ, καταδιβάων μέχρι τῆς γῆς τὸν βελούδινον πῖλόν του, — μὴ ἀπορήσετε διὰ τὸ διάδημα, τὸ ὅποιον κάμνω. Ἦτο τοῦτο μία ὑποχρέωσις συνειδήσεως δι' ἐμέ. Ἀπο μακροῦ χρόνου ἡσθάνομην τὴν ἀνάγκην νὰ σᾶς ὁμιλήσω.

— Κυρία... — ἐτραύλισεν ὁ δὲν Χριστοβάλ, ἔτι μᾶλλον ὑποκλινόμενος.

Ἡ μακρησία δὲ Μόυα εἶχεν ἀπολύσει εὐγενῶς δι' ἑνὸς νεύματος τὴν ἀκόλουθόν της.

— Θὰ μὲ συνοδεύσετε σεις εἰς τὰ ἀνάκτορα, — προσέθηκε, σχεδὸν διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀπόλυσιν, ἣν ἔδιδεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. — Ἀς συνομιλήσωμεν ἐν τοσούτῳ, ἐάν δὲν σᾶς δυσχερεστῇ. Τὴν ὑποχρέωσιν, ἣν εἶχον, θὰ τὴν ἀντιλαμβάνεσθε εὐκόλως καὶ σεις. Ὄρειλον νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι

ὅ,τι ἐκχέετε πρὸς ἐμέ. Ἐάν σεις δὲν εἴθετε, τὸ ἐγγειοδίον τοῦ φανταστικοῦ Μαύρου θὰ μὲ ἐπλητ-
ται, ὡς τὸν δὲν Ἀλδάρου τῆς Ηερογαλλίας, καὶ ἴσως θὰ μὲ ἐφόνειον. Ὄρειλον νὰ σᾶς εὐχαρι-
στήσω, ἐπαναλαμβάνω, ἀναγνωρίζουσα ἐν ὑμῖν τὸν σωτήρα μου. Αἱ περιστάσεις τοῦ πολέμου δὲν μοὶ τὴν ἐπέτρεψαν καὶ ἴσως μᾶλλον ἡ συγκι-
νήσις, ἡ σύγχυσις τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. Μόλις ἐ-
πεςαν ἡ Μαλάγα εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ἀπῆλθομεν τὸσον ταχέως διὰ τὴν Κορδόβαν, καὶ ἐκ τῆς
Κορδόβας, ἐκ τοῦ κέντρου τῆς Ἀνδαλουσίας, μᾶς
κατεδίωξε περιττότερον γοργῶς ὁ λοιμός, μέγα
τῆς κηρίδας τῆς Ἀραγωνίας. Ἐκεῖ εἰς τὴν Σα-
ραγώσσαν, εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Ἀλχιστέρας,
θὰ ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐξέλεπον ἐκ τοῦ πληθίου·
ἀλλὰ σεις ἐναρμόνισθε σπανίως εἰς τὴν αὐλήν.

Θὰ ἔλεγε τις, ὅτι ἀπεφεύγετε τὰς εὐκαιρίας τὰς
τόσον ζητούμενας πρὸς ἐμοῦ. Τὸ γνωρίζω, σᾶς
ἔχουσιν ἐπισκιάσει, σᾶς ἔχουσι καὶ προσβάλει,
ἀσχολοῦμενοι, τόσον ὀλίγον περὶ ὑμῶν. Ἀλλ' ἐ-
πιτρέψατέ μοι νὰ ὁμιλήσω τώρα δι' ἐμέ. Εἰς ἄλ-
λος πόλεμος μᾶς ἀπεμάχονεν ἐν τούτοις ἐκ τῆς
Σαραγώσσης καὶ εἰς ἐμὲ ἐκρίνετο ἐπὶ τέλους, ὅτι
διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ἤτο ὀλίγον ἀργά. Πρε-
πει νὰ σᾶς εἴπω πᾶν ὅ,τι ἔχω σκεφθῇ. Ὑπῆρξεν
ἐν κακῶν αἰσθημα, ἀνέξιον μίαν γυναικὸς εἰλικρι-
νυῖ. Μὲ δυσχερεστὴ διότι ἐπρεπε νὰ ἐρυθῶ ἐ-
τώπιόν σας.

— Κυρία... — ἐψιθύρισεν ὁ δὲν Χριστοβάλ,
ὅστις ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς συνομιλίας δὲν ἐγνώρι-
ζεν ἀκριδῶς τι νὰ προσέσθῃ.

ΜΟΝΑΔΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΗΧΑΝΩΝ

ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΝ

ΤΑΧΥΤΕΡΟΝ

ΣΤΕΡΕΩΤΕΡΟΝ

ΠΟΛΥ ΤΕΛΕΣΤΕΡΟΝ

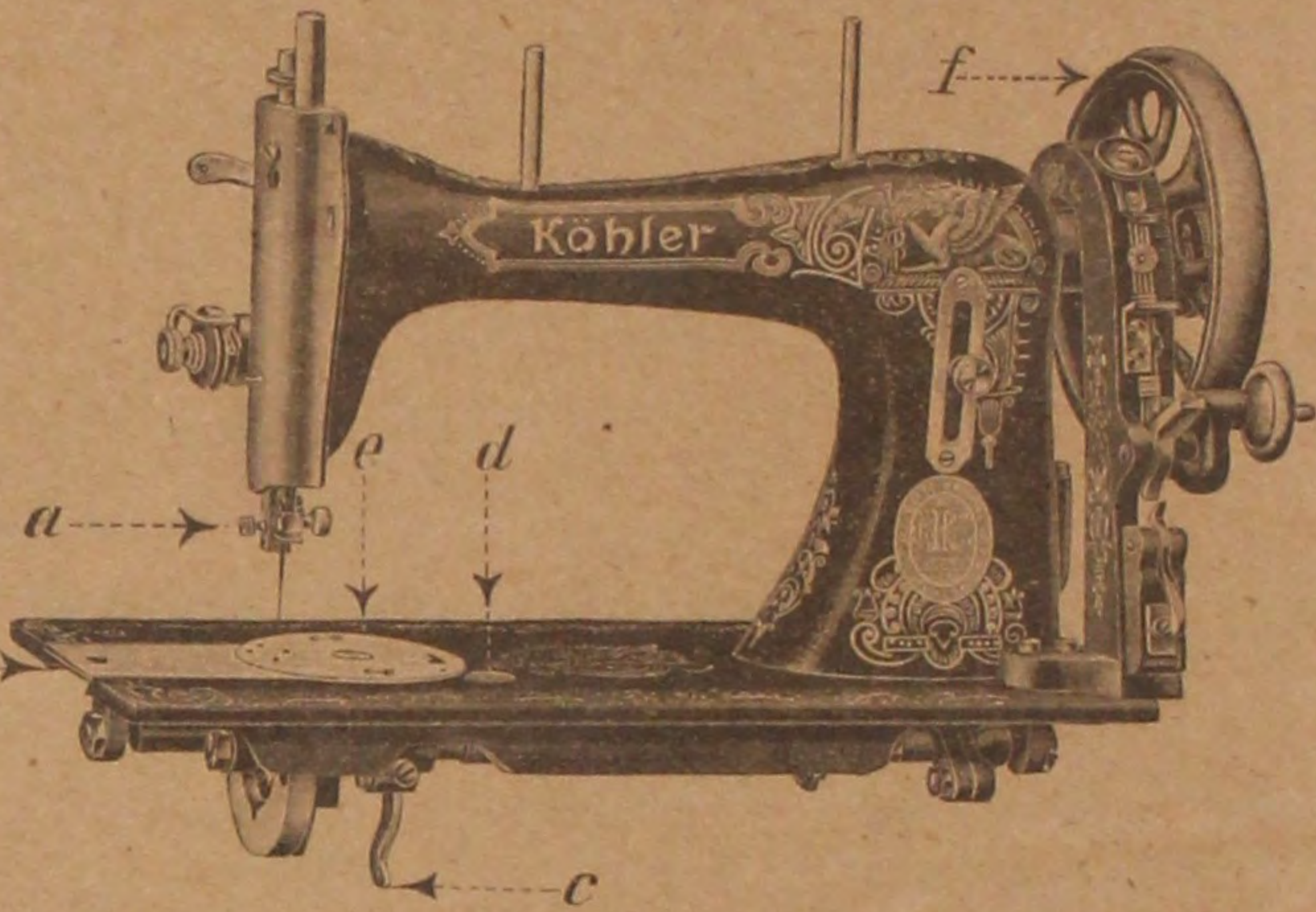
Εὐθυνότερον εἶνε

ὁμολογουμένως

οὐΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΛΕΡ

ΠΑΤΡΑΙ — 64 ὁδὸς Μιζῶνος — ΠΑΤΡΑΙ 46

Θ. Π. ΒΑΡΖΑΝΗ

ΓΑΛΛΙΚΟΝ & ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΜΕΓΑ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ἀριθ. Τηλεφώνου 130 — ὁδὸς ἀνεξαρτησίας ἀριθ. 13

Τὸ Βιβλιοπωλεῖον ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ εἶνε τὸ μόνον τέ-
λειον ἐν Πάτραις.

Προμηθεύεται καθ' ἐκάστην ἀπ' εὐθείας ἐξ Εὐρώπης πλῆθος ΕΦΗ-
ΜΕΡΙΩΝ, ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ καὶ Ο,ΤΙ ΝΕΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ
ἐκδίδεται.

Παρακολουθεῖ τὴν Παγκόσμιονφιλολογίαν

Ἐκτελεῖ παραγγελίας κατὰ βούλησιν τῶν Βιβλιοφίλων.

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ι. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ 85 ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 101

διότι οὐδείς δύναται νὰ εἶπῃ, χάρις τῷ Θεῷ, ὅτι ὑπῆρξεν ἐκ λόγου θρησκευτικού.

Καὶ ἐν τούτοις, ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἤρξατο ὁ μακρὸς ἐκεῖνος πόλεμος, ὃ τῷ αὐτῷ ὑποῦλες, ὁ τῷ ὅρῳ δὲ ἀναπεπταμένος, τὸν ὅποιον οἱ ἱερεῖς ἐκήρυξαν κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὅστις ἐθεσέται: φορὰς τὸ πῦρ πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημέριαν τῆς Γαλλίας.

Καὶ μόνον τότε συνέβη νὰ μετρηθῇ ἡ θέσις, τὴν ὁποίαν ὁ ἱερεὺς κατεῖχεν ἐν τῇ οἰκογενεῇ: προσεκάλεσε πρὸς αὐτὸν τὰς συζύγους καὶ τὰς θυγατέρας, δηλαδὴ τὸ ἀσθενὲς τοῦτο μέρος, ὅπερ ἐξεγείρεται ὑπ' αὐτοῦ καὶ εἶνε ἀφοσιωμένον εἰς αὐτόν.

Ἐπέφερον ἓνα χωρισμὸν πολὺ φοβερότερον τοῦ χωρισμοῦ τοῦ σώματος, τὸν ὅποιον ἐπολέμει: ἐπέφερε τὸν χωρισμὸν τῆς ψυχῆς μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῆς συζύγου, μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ.

Τοῖς ἔκαμε νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἡ ἐπανάστασις, διὰ τὸ μὴ εἶναι καθολικὴ, δὲν ἦτο χριστιανικὴ ἢ ἐπαναστάσις αὐτῇ, ἥτις ἐπραγματοποιεῖ τὸ ρῆμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἐπανάστασις αὐτῇ ἦτις ἐπλάσε τὴν ἰδιοκτησίαν, ἥτις ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν γῆν εἰς τὸν δοῦλον ἐκεῖνον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ οὗ κύριός του εἶχε λάβει τὴν γῆν του καὶ τὴν ἐλευθερίαν του!

Καὶ ἰδοὺ τί ἦτο τὸ τρομερὸν, τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι καὶ εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη ὑπῆρχεν ἡ πίστις.

— Ἀπόδος μοι τὰ ὅπλα σου! ἔλεγεν εἰς κυανοὺς πρὸς ἓνα Βανδαῖον πληγωθέντα θανασίμως.

— Ἀπόδος μοι τὸν Θεόν μου! ἀπεκρίνατο ὁ θνήσκων πρὸς τὸν νικητὴν του.

Παρὰ τὸν χωρικὸν, ὅστις ἀπέθνησκε διὰ τὸν Θεόν του, ἔκειτο ὁ στρατιώτης ὅστις ἀπέθνηκε διὰ τὴν ἐπανάστασιν.

Εἰς Βανδαῖος κυπαῖ ἓνα κυανὸν διὰ σπάθης κατάκαρδα.

— Φυτεύσατέ μου ἐκεῖ τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας, λέγει ὁ πατριώτης θνήσκων.

Ποία ἐκ τῶν δύο ἀπαντήσεων εἶνε ἡ ὠραιότερα; Εἴπατε!

Ἴσως ἐκεῖνη τοῦ Λεπερδίτ, τοῦ δημοκρατικοῦ δημάρχου τῶν Ρεννῶν.

Ὁ λιμὸς ἦτο ἐν τῇ πόλει: ζητοῦσι νὰ τὸν λιθοβολήσωσι, καὶ, πράγματι, χάλαζα λίθων πίπτει κατ' αὐτοῦ: μία πέτρα τῷ ἀνοίγει τὸ μέτωπον, τὴν περισυλλέγει καθηματωμένην, καὶ δεικνύων ταύτην πρὸς τοὺς δολοφόνους του:

— Δὲν δύναμαι νὰ μεταβάλλω τοὺς λίθους εἰς ἄρτους, εἶπεν: ἀλλ' εἰάν τὸ αἷμά μου δύναται νὰ σᾶς θρέψῃ, σᾶς τὸ ἐκχωρῶ μέχρι τῆς τελευτᾶς ρανίδος.

Ἄς εἴπωσιν ἤδη ὅτι μία ἐπανάστασις ἦτις ἐνέπνεε τοιοῦτους λόγους δὲν ἦτο χριστιανικὴ!

Ὁ ἱερεὺς, ἱερεῖς, πόσον μακρὰν θέτετε τὸν Θεόν ἀπὸ τοῦ Θυσιαστηρίου.

Ἐν τῶν πρώτων ἀποτελεσμάτων τῶν

ψηφισμάτων τῆς Συνελεύσεως, ὡς πρὸς τὸν ὅρκον εἰς τὸ Σύνταγμα, ὑπῆρξεν ἡ φυγὴ τῶν Δεσποινῶν, θειῶν τοῦ βασιλέως.

Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς 5ης καὶ 6ης: Ὁκτωβρίου, ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ βασιλέως ἐκ Βερσαλλιών διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Παρίσιους, τὰ ἀτυχῆ πλάσματα ἐκτόκουν τὸν πύργον τῶν τῆς Καλλιθέας, ἐνθα προσεπάθουν νὰ λησμονηθῶσι.

Δυστυχῶς, μετὰ τοῦ νέου ἔτου, ὅπερ ἀνέτελλεν, ἀνέτελλε καὶ ἡ 4η Ἰανουαρίου 1791, καθ' ἣν ἐπεβλήθη εἰς τοὺς ἱερεῖς ὁ ὅρκος, καὶ καθ' ἣν οἱ ἐπισκοποὶ τὸν ἀπέκρουσαν — δυστυχῶς, μετὰ τοῦ νέου ἔτου, λέγομεν, ἤρχετο τὸ Πάσχα.

Οὕτω, πρὸς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου, ὁ θόρυβος ἐξηπλώθη, ὅτι αἱ Δεσποιναι, ἀδελφαὶ τοῦ βασιλέως, θὰ ἀνεχώρουν διὰ τὴν Ρώμην.

Εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν, οὐδεὶς ἐν Γαλλίᾳ θὰ προσεῖχε διὰ τὴν ἀναχώρησιν

τριῶν γεροντοκορῶν: καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοις, τίς νόμος ἀπηγόρευε εἰς τὰς θείας τοῦ βασιλέως νὰ ταξειδεύωσιν; Οὐδεὶς.

Ἀλλὰ, εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην, σύμπασα ἡ Γαλλία ἐξηγέρθη: ἕκαστος ἐφοβείτο μήπως, διὰ τῆς κακῶς κεκλεισμένης θύρας, ὁ βασιλεὺς ἐξήρχετο μετὰ τὴν σειρὰν του.

Καὶ εἶχον δίκαιον, διότι ὁ βασιλεὺς θὰ ἐφευγε μετὰ τῶν θειῶν του.

Δυστυχῶς, ὁ θόρυβος τῆς μελλούσης ταύτης ἀναχωρήσεως διεσπάρη.

Τότε, ὁ βασιλεὺς προσεπάθησεν αὐτὸς οὗτος νὰ κρατήσῃ τὰς θείας: τοῦ ἄλλ' αὐταὶ τῷ ἐδήλωσαν κατηγορηματικῶς, ὅτι δὲν θὰ ἔζων πλέον ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας, ἐν ἣ ἡ θρησκεία τῶν πατέρων τῶν εἶχε προγραφῇ, καὶ ὅτι αὐταὶ ἦσαν ἀποφασισμέναι νὰ μεταβῶσι παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ ποντίφικι καὶ νὰ τῷ ζητήσωσι παραμυθίαν δι' αὐτάς, καὶ ἄψουσιν διὰ τὸ ἔθνος.

Ὁ βασιλεὺς ἀντέτεινεν εἰσέτι, ἀλλὰ τέλος ἐνέδωκεν.

9 Ἰανουαρίου 1911 — ΙΤΑΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ — Ἐπιφύλαξις 9

ΜΙ ΔΥΟ ΒΕΑΤΡΙΚΑΙ

ὑπὸ ANTON GIUGLIO BARRILI

(Μετάφρασις Β. Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Φαντάζεσθε λοιπὸν τὴν ἐκπλήξιν τοῦ δὸν Χριστοῦ, ὅταν ἤκουσε παρὰ τῆς γυναικὸς ἀπεσταλμένης, ὅτι ἡ ὥραια καὶ ὑπερῆφανος μαρκησία δὲ Μόυα ἐπεθύμει νὰ τῷ ἐμίλησῃ καὶ τῷ ἐξήτει μίαν συνέντευξιν, τὴν ἐννίκτην ὥραν εἰς τοὺς κήπους τοῦ Ρατρέτε.

— Κυρία, — εἶπεν οὗτος εἰς τὴν γυναικα, — εἴπατε εἰς τὴν κυρίαν σας, ὅτι θὰ εἶμαι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον εἰς τὰς διατάχας τῆς.

Τὴν ὁρίσθησαν ὥραν ὁ δὸν Χριστοῦ ἦτο εἰς τοὺς Κήπους τοῦ Ρατρέτε, ἐκτὸς τῶν τοίχων τοῦ Βαλλανδολίδ, ὀλίγον ἀφ' ὧν ἐκείνη εἶχε αἰτίας τοῦ περιπατοῦν ἐκεῖνον, εἰς ὃν τὸν ὑπερέου ἐν πείσμα γυναικός, καὶ ἐπίσης ὀλίγον περίεργος νὰ μῆθῃ τί ἤθελε παρ' αὐτοῦ, ἀρραυὺς γενουίνου ναυτικοῦ, μίαν μεγάλην κυρία τῆς Καστίλλιας. Δὲν ἀνέμενε βεβαίως περιπέτειάν τινα ἐρωτικὴν, ὡς πᾶς ἄλλος ἱππότης θὰ ἔκρινε εἰς προμοίαν εὐκλείαν. Ἐμάντευεν ἄλλο τι, ἀλλὰ δὲν ἀντελάμβαντο καλῶς τί πρᾶγμα.

Μόλις ἔρριψε παρὰ τὴν θύραν εἰς τοὺς κήπους, εἰσέδυσεν εἰς μίαν δένδρῳστοίαν, ἥτις ὠδήγει εἰς ἐν πύκνωμα δρυῶν, ὅπου τὸν διέκρινε μακρόθεν μίαν κυρίαν, συνοδευομένην ἀπὸ μίαν γυναικαὶν ὑπηρετρίαν. Ἀνεγνώρισε ταύτην, καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ τὴν κυρίαν. Ἦτο πράγματι ἡ μαρκησία δὲ Μόυα, ἥτις ἔκρινε κίνημα εὐγενές, ἐλπίσας τὸν ἱππότην, καὶ εἰς τὸ κίνημα ἐκείνο ἀρῆκε νὰ πέσωσι τὰ ἄκρα τοῦ μεγάλου μανδύου ἐκ φερωνδίνης, τὰ ὅποια ἐκράτει διὰ τῆς χειρὸς δεξιᾶς ἐπὶ τῆς ὀπίρας.

Ἡ δὸνα Βεατρίκη δὲ Μποβαδίλλα, ἐφόρει τὸ ἔνδυμα τῶν Ἰσπανίδων κυριῶν τῆς ἐποχῆς τῆς: ἐν ἔνδυμα, ὅπερ κατόπιν ὑπῆρξεν ὅλων τῶν Ἰταλίδων κυριῶν τοῦ 1500, καὶ τὸ ὅποιον, ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς αὐτοῦ σχηματισμοῖς, ὁμοιάζειν ἀρκετὰ πρὸς ἐκεῖνο τῶν ὀρχαίων ματρονῶν τῆς Ρώμης. Ὄντως, ὁ μανδύος τῆς μαρκησίας δὲ Μόυα, καὶ διὰ τὸ μήκος αὐτοῦ μέχρι τῆς γῆς, καὶ διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔδιδε μίαν ἰδέαν τῆς ῥίξας, ἐν ἣ περιετυλίσσοντο μετὰ τόσης σοβαρότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τόσης χάριτος ἔτι, αἱ ὥραιαι ἀπόγονοι τῆς Ἑρσιλίας. Ἐξ ἄλλου, ὁ μανδύος τῆς μαρκησίας, ὅπως ὅλων τῶν Ἰσπανίδων κυριῶν εἰς τὸ ἄνθος τῶν ἔτων, καὶ

εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς καλλονῆς τῶν, διάφορος ἐκεῖνου τῶν χρόνων καὶ τῶν εἰς ὧραν γάμου νεανίδων. Ἄρμεν ἀνακρίψας τὸ μέτωπον, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐφαινετο στηριζομένη, καὶ πεισματικῶς ἐξέχουσα πρὸς τὰ κάτω, μίαν μικρὰ μαύρη καλύπτρα, ἡ τὸ καὶ κεκοσμημένη ἐκ τριγωνικῶν χρυσῶν κοσμημάτων, τὰ ὅποια ἐστόλιζον τὴν μέλαιναν κόμην, καὶ ὅπως αὕτη οὕτω καὶ αἱ μακρὰί θλασσοειδὲς καὶ οἱ λαμπεροὶ ὀφθαλμοὶ ἔκρινον τὴν ζωηρὰν γροῖαν τοῦ προσώπου νὰ ὑπερέχῃ. Ἡ μαύρη ἐσθῆς, ἐκ κατεργασμένου βελούδου, κατήρχετο μέχρι τῶν ποδῶν: αἱ χειρίδες καὶ ὁ κορμὸς δὲν ἔφερον εἰσέτι διατομὰς καὶ ἐξογκώματα, ἀλλὰ μόνον ἤρχοντο εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ λευκὸν τὸ περιλαίμιον καὶ τὸ περικάρπιον τῆς χειρὸς, ἅτινα ἐστόλιζοντο διὰ λεπτοτάτου ὀράσματος. Ἡ μακρὰ ἐσθῆς μετ' εἰρείας πτυχῆς, φθάνουσα καὶ στηριζομένη εἰς ἐν καμπύλον κορμὸν ὑποστήριγμα, προσεδιάζειν εἰς τὸ πρόσωπον ἐν ὕψος διακριτικόν, δι' οὗ ἐπηρεζαντο τὸ κάλλος καὶ τὸ ἀνάστημα τῆς κυρίας ἐφαινετο ὑψηλότερον τοῦ ἀληθοῦς, ἐκ τινων κορυφῶν τῶν ὑποδημάτων, ἅτινα προσετίθεντο εἰς τὰς ἐκ βελούδου εὐμαρίδας τῆς. Διὰ τὸν προσθηκῶν τούτων αἱ τότε κυρίαι προσφύλασσον τὸν πόδα ἐκ τοῦ πηλοῦ τῶν ὀδῶν. Ἡ γυνὴ δὲν ἐξωραΐζε τὸν πόδα, τὸ γνωρίζω: ἀλλὰ δὲν ἦσαν ὥραιαι αἱ ὁδοὶ τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου. Καὶ ἐπὶ τελους, ὁ ὀφθαλμὸς εἶχε συνηθίσαι εἰς τὸν τρόπον ἐκεῖνον τῆς ὑποδήσεως. Ἐὰν ὁ ποὺς ἐφαινετο ὀλίγον ἐπίχαρις, ἦτο δυνατόν νὰ ικανοποιηθῇ, ὅταν ἡ κυρία ἀνύψου ἐπ' ὀλίγον τὰ ἄκρα τῆς ἐσθῆτος, διὰ τῆς θέας ἐνὸς ποδῆρος χιτωνίου ἐκ μεταξῆς, κεκοσμημένου διὰ γραμμῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν. Καὶ εἵπειτα, ὅταν ἡ κυρία ἄφινε τὰ ἄκρα τοῦ μανδύου νὰ πίπτωσιν, ἐφαινετο ἐπιχαριέστατος ὁ κορμὸς, τὸν ὅποιον, ὅπως πάντοτε καθ' ἑξῆς, αἱ ὥραιαι Ἰσπανίδες περιέσπυγγον κατὰ τὴν ὁσφύν, δίδουσαι ἀνάπτυξιν εἰς τὸ στήθος καὶ τοὺς ὤμους. Καὶ σήμερον, κατὰ τῆς χρήσεως, ἡ ὑγιεινὴ διαμαρτύρεται πλὴν εἰς μάτην καὶ φαίνεται, ὅτι ἐν αἰσθημα ἀπόρητον λέγει πρὸς ὅλας τὰς θυγατέρας τῆς Εὐας: εἰς τὸν ἄνδρα ἡ ἰσχὺς, εἰς ἡμᾶς τὰς γυναῖκας ἡ χάρις.

Ὅταν τις ἐβλεπε τὴν μαρκησίαν δὲ Μόυα, ἠνέκει τὰς τρέλλας τοῦ δὸν Ἀλθάρου τῆς Πορτογαλλίας, τὰς ζηλοτύπους ἐξᾶψεις τοῦ δὸν Ἀλόνσου δ' Ὁγιέδα, τοὺς ἐκστατικούς θαυμασμοὺς ὅλων τῶν ἱπποτῶν τῆς αὐλῆς τῆς Καστίλλιας.

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΕΝΝΕΝΗΚΟΝΤΑ ΤΡΙΑ

Α. DUMAS

Μετάφρασις Β. Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Λουδοβίκος ο XVI ὤρκισθη εἰς τὸ σύνταγμα, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπικυρώσῃ τὸ ψήφισμα κατὰ τῶν ἐνόρκων ἱερέων.

Οὕτως ἔπαυσαν νὰ ἀποκαλῶσι τὸν βασιλέα μεγαλειότατον, τὸν ἐκάλουν κύριον Βέτο.

Κατὰ Ἰούλιον, ὁ Βασιλεὺς εἶχε συμβουλευθῇ τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Κλερμόν, ζητήσας παρ' αὐτοῦ πληροφορίας, ἂν δύναται, χωρὶς νὰ θέσῃ τὴν ψυχὴν του ἐν κινδύνῳ, νὰ ἐπικυρώσῃ τὸ σύνταγμα τοῦ κλήρου.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, εἶχε τινα στείλῃ εἰς Ρώμην διὰ νὰ θέσῃ τὸ αὐτὸ ζήτημα εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ πάπας ἐφοβήθη πολὺ μὴπως προσαρτήσωσιν εἰς τὴν Γαλλίαν τὴν κομητείαν τοῦ τῆς Ἀδινιόν, ἣτις ἦτο οὐ μόνον ἐν καλὸν εἰσόδημα, ἀλλ' εἶχε, δι' αὐτῆς, τὸν ἕνα πόδα θέσει ἐν τῇ μέσῳ τῆς Προβηγγίας, δηλαδή, ἐπὶ τῆς καθολικώτερης γῆς ὅλων τῶν χωρῶν, ὅσα κατεῖχε ἡ πρεσβυτέρα κόρη τῆς Ἐκκλησίας.

Οὕτως ὁ πάπας δὲν ἀπήντησε τίποτε τὸ θετικόν, καὶ περιορίσθη μόνον νὰ κατακρίνῃ ζωηρῶς τὰς πράξεις τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Δι' ἄνθρωπον ὅστις δὲν ζητεῖ καλλίτερον εἰμὴ νὰ ἐννοήσῃ δι' ἡμισείας λέξεως, αὕτη ἦτο μὴ ἀπάντησις, πλεονὴ ἐπαρκής.

Ἐνταῦθα ἐν Εὐρώπῃ ἡ παρασκευὴ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ βασιλέως κατὰ τῶν θελήσεων τοῦ λαοῦ του, καὶ τῆς φυγῆς, τὴν ὁποῖαν ἡ ἀντίστασις αὕτη θὰ ἐπέφερον, ἐν ἣ περιπτώσει ἐφέρετο εἰς πέρας.

Ἀπὸ τινος χρόνου εἶχε ἐπανέλθει ἐκ τῆς αὐλῆς τῆς Στοκχόλμης Σουηδός τις, ὀνομαζόμενος κόμης δὲ Φέρσεν. Ἦτο ἄνθρωπος ἡλικίας τριάκοντα ὀκτὼ εἰς τεσσαράκοντα ἐτῶν, ὠραίου ἀναστήματος, τελέων τρόπων, δεδοκιμασμένου θάρρους, εἶχε τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὰς περιπετείας, καὶ ἔλεγον ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον ταξιδεῖόν του εἰς Γαλλίαν εἶχε συναποκομίσει μίαν ἀνάμνησιν τῆς Μαρίας— Ἀντωνέτας, ἣτις δὲν ἦτο ξένη πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν του.

Τῷ ἀπέδωκαν ὅλας τὰς διαπραγματεύσεις παρὰ ταῖς ξέναις δυνάμεις, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ κ. δὲ Βρετέιγ.

Ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Ἀγγλία ἦσαν ἐν διαταραχῇ· ἀλλὰ πρὸ γεγονότων, οἷον ἦτο ἐκεῖνο, ὅπερ ταῖς παρεσκευάζεν ἡ Γαλλία, αὗται ἐλησμόνησαν τὰς ἀφορμὰς τῆς ἐχθρας τῶν καὶ ἐσυνθηκολόγησαν τὴν 27ην Ὀκτωβρίου.

Ἐξ ἄλλου πάλιν ἡ Αὐστρία εὗρίσκετο εἰς διάστασιν μετὰ τῆς Τουρκίας· ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην ἐπιστολὴν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ἐκ Γαλλίας, ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς καλῶς ἐννοεῖται, συνεβίβασε τὰς διαφοράς.

Τέλος, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Ἑλβετία ἐ-

μάχοντο πρὸς μεγάλην βλάβην τῆς Σουηδίας· ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις συνεβιάσθη ὡς συνεβιάσθησαν αἱ ὑποθέσεις τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῆς Ἰσπανίας, τῆς Αὐστρίας μετὰ τῆς Τουρκίας.

Χάρις εἰς ἡμᾶς, ἅπαντα ἡ Εὐρώπη εἰρηνοποιήθη, καὶ ἡτοιμάσθη νὰ μᾶς κηρύξῃ τὸν πόλεμον.

Τοῦτο ἦτο ἀρκετὰ σπουδαῖον· οἱ βασιλεῖς ἀνταμιδύοντο ὅτι οἱ πόλεμοι τῶν βασιλέων πρὸς βασιλεῖς ἦσαν παρελθούσης ἐποχῆς.

Ἡ Γαλλία ἤνοιγε τὸ στάδιον τῶν πολέμων βασιλέων πρὸς λαόν.

Ἐὰν οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν ἀντίληψιν νὰ περιβάλλωσι τὴν Γαλλίαν δι' ἐνὸς εἰδους ζώνης ὑγειονομικῆς, καὶ νὰ τὴν ἀφήσωσι εἰς τὰς ἰδίας αὐτῆς διαρρέσεις, εἰς τὸν πόλεμόν της τῶν ὁδῶν, εἰς τὰς ἐκτελέσεις της, εἰς τὰς σφαγὰς της, ὥς ὅπως ὁ σκορπιός, περικεκλεισμένη ἐντὸς ἐνὸς πυρίνου κύκλου, ἡ Γαλλία θὰ ἐφάνευεν αὐτὴ ἐαυτήν.

Ἀλλὰ τὴν προσέβαλον· εἰς τὸν ἀναβράζοντα τοῦτον ὕδαρτιν ἐσωτερικῶς, ἤνοιξαν μίαν ὁπήνι ὁ ἀτμός ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ κόσμου, καὶ κατέστη ἡ θύελλα ἐκείνη τῶν εἰκοσιν ἐτῶν, εἰς τὰς ἀστραπὰς τῆς ὁποίας οἱ λαοὶ ἀνέγνωσαν ἐπὶ τῶν σημειῶν μᾶς τὴν λέξιν ἐλευθερία.

Ὅποῖαν συναρμογὴν γραμμῶν ἡ λέξις αὕτη ἐκκινεῖ, ὥστε νὰ ἀναφανῇ ἀστραπηδόλον εἰς τὸν λαόν, τὸ λάβαρον τῶν ἐθνῶν, καὶ νὰ ἀναγνώσῃς ἐκεῖ, ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος: ΕΝ ΤΟΥΤῳ ΝΙΚΑ!

Δυστυχῶς, τὰ πράγματα δὲν εἶχον εἰσέτι διευθετηθῇ, κατ' ἀρέσκειαν τῆς αὐλῆς, ὅταν ἡ Συνέλευσις, πληροφορηθεῖσα ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὸν ἄγιον πατέρα μίαν ἐξουσιοδότησιν, τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχε ἀκόμη λάβει, ὑπέμνησεν εἰς τὸν Λουδοβίκον XVI ὅτι αὕτη δὲν ἦτο ἐπικυρώσις τὴν ὁποῖαν ἐζήτησε, ἀλλὰ μὴ ἀποδοχὴ καθαρὰ καὶ ἀπλὴ τῶν ψηφισμάτων τῆς 14ης Ἰουλίου καὶ 27 Νοεμβρίου, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλον εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ ὀρκισθῶσιν εἰς τὸ Σύνταγμα.

Τὴν 16 Δεκεμβρίου, ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε τὴν ἀποδοχὴν του.

Μετὰ μίαν ὥραν, συναντᾷ τὸν κ. δὲ Φέρσεν.

— Ἀ! τῷ εἶπεν, ἐπεθύμουν νὰ ἴμην καλλίτερον βασιλεύς τοῦ Μέτς. Εὐτυχῶς ὅτι τοῦτο θὰ τελειώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὸ ταχύτερον.

Καὶ ἄς σημειωθῇ τοῦτο καλῶς ἐν παρόδῳ· τὸν ὅρκον τοῦτον, τὸν ὁποῖον εἶχε ψηφίσει ἡ Συνέλευσις, ὅπως δώσωσιν οἱ ἱερεῖς, οἱ ἀνεπτυγμένοι ἄνδρες, οἱ ἄνδρες τῆς ἐπαναστάσεως, δὲν τὸν ἠθέλουν ποῶ. Ὁ Μαράτ δὲν τὸν ἠθέλε ποῶ· ὁ

Ροβεσπιέρος δὲν τὸν ἠθέλε ποῶς. Ὁ Κάμιλλος Δεσμολίνος ἔλεγεν:

— Ἐὰν προσκολλῶνται εἰς τὸν ἄμβωνά των, δὲν τοὺς ὠθοῦμεν νὰ διαρρήξωσι τὰ λινὰ ράσα των διὰ νὰ τοῖς τὰ ἀποσπάσωμεν. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ δαίμονος, ὅπερ καλοῦσι φαρισαῖον, ρασοφόρον ἢ πρίγκηπα τῆς ἱεροσύνης, δὲν θηρεύεται εἰμὴ διὰ τῆς νηστείας. Non ejicitur nisi per jejunium.

Καὶ ἐζήτησε μόνον, ἵνα ἀρνηθῶσι τὴν μισθοδοσίαν εἰς ἐκεῖνους οἵτινες θὰ ἤρουντο τὸν ὅρκον πρὸς τὸ Σύνταγμα.

Δυστυχῶς, ἡ Συνέλευσις ἔκαμνε μίαν μεγάλην ἀδεξιότητα· ἐθέσπισεν, ἵνα τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως τὰ ἀνέκοντα εἰς τὸν κλήρον δώσωσι τὸν ὅρκον ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει.

Ἰδιαιτέρως, πολλοὶ θὰ συγκατετίθεντο, καὶ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι πεντήκοντα ὀκτὼ ἐκκλησιαστικοὶ ὤρκισθησαν πρὸ τοῦ βήματος· ἀλλὰ δημοσῶς, τοῦτο ἦτο μὴ καλὴ εὐκαιρία νὰ παρουσιασθῶσιν, ὅτι ὡφίστανται μαρτύριον, καὶ εἰς εὐθηνὴν τιμῇ.

Οἱ ἱερεῖς δὲν ἀφῆκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ τοῖς φύγῃ.

Οὐδαὶς ἐπίσκοπος, ἐκτὸς τοῦ ἐπισκόπου δ' Ὠτουῦν, δίδει τὸν ὅρκον.

Εἶνε ἀληθές· ὅτι ὁ ἐπίσκοπος δ' Ὠτουῦν ἐκάλειτο Τα' λευράνδος.

Ἡ ὀνομαστικὴ κλήσις ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἐπισκόπου δ' Ἀζέν.

Ὁ ἐπίσκοπος δ' Ἀζέν ζητεῖ τὸν λόγον — Ποῶς τὸν λόγον! Ὁρκίζεσθε, ἡ δὲν ὀρκίζεσθε; κραυγάζει ἡ ἀριστερά.

— Σὰς εἶπον, ἀπαντᾷ, ὁ ἐπίσκοπος δ' Ἀζέν, ὅτι οἱ ἀρνούμενοι, θὰ ἐκπέσωσι τοῦ ἀξιώματός των. Ἀδιαφορῶ διὰ τὴν θέσιν μου· θὰ τὴν ἐθυσιάζω ὅπως μὴ χάσω τὴν ὑπόληψίν σας· σὰς παρακαλῶ νὰ παραδεχθῆτε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς, παρὰ νὰ αἰσθανθῶ, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ δώσω ὅρκον.

Ὁ ἀββᾶς Φουρνὲς ἐγείρεται.

— Θέλετε, εἶπε, νὰ μᾶς ἐπαναφέρητε εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν πρώτων χριστιανῶν, καὶ παρηγοροῦμαι ἐπὶ τούτῳ· μοῦ περιποιεῖ ἐνδοξον τιμὴν νὰ ἀκολουθήσω τὸν ἐπίσκοπόν μου, ὅπως ὁ Λαυρέντιος ἠκολούθησε τὸν κύριόν του.

— Καὶ ἐγὼ κραυγάζει ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Πουατιέ, εἰς ἡλικίαν ἐβδομήκοντα ἐτῶν, δὲν θὰ ἡτίμαζον τὸ γῆρας μου δι' ἐνὸς ὅρκου, ὅστις θὰ ἐπέλεξε τὴν συνείδησίν μου! δὲν θέλω νὰ ὀρκισθῶ.

Ἐπειτα ἐπειδὴ ἐψιθύριζον:

— Θὰ ὑποστῶ, εἶπε, τὸ πεπρωμένον μου, ἐν πνεύματι μετανοίας.

— Καὶ ἐν τούτοις, ἔλεγεν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ναρθόνης, πᾶν ὅ,τι ἐκάμνομεν τότε, ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ μέρους μᾶς ἀγνὴ εὐγένεια,